OBIECTE DIN LUT ARS ŞI PIATRĂ, PRECUM ŞI VASE CERAMICE DESCOPERITE ÎN AŞEZAREA GETICĂ DE LA VADU ANEI, COMUNA BRĂNEŞTI, JUD. ILFOV.

George Trohani

Cercetările arheologice efectuate de către Muzeul Naţional de Istorie a României în perioada anilor 1991-1993 pe traiectul viitoarei autostrăzi Bucureşti-Constanţa au dus la depistarea pe teritoriul situat la nord de satul Vadu Anei, comuna Brăneşti, judeţul Ilfov, a unei întinse aşezări getice cu urme materiale din secolele IV-III a.Chr. şi II-I a.Chr. Complexele de locuire identificate vor fi publicate de către colegii Paul Damian, Silviu Teodor, Anca Păunescu şi Dana Mihai, cei ce au participat nemijlocit la săpăturile arheologice. Domniile lor au avut bunăvoinţa de a-mi ceda spre publicare materialele getice, fapt pentru care le mulţumesc şi prin prezenta.

In cele de mai jos vom prezenta doar situaţia statistică, cu o scurtă interpretare, a materialelor descoperite. De aceea nu vom face trimiteri bibliografice.

I. OBIECTE DIN LUT ARS ŞI PIATRĂ (Tabelul I)

Pentru o informare corectă a tuturor aspectelor vieţii economice a locuitorilor din aşezarea getică de la Vadu Anei este interesantă şi menţionarea tuturor pieselor, uneori de mai mică importanţă, descoperite atât în strat cât şi în diferite complexe. De aceea în cele ce urmează le vom menţiona în funcţie de formă şi de utilitate şi nu după materia primă din care sunt prelucrate:

1-4. **Calapoade** - pentru modelat ceramica, din lut ars (fig.2/10-11). S-au descoperit patru piese, dintre care doar două întregi.

5-40. **Fusaiole** - în număr de 36. Majoritatea au o formă bitronconică iar celelalte sferoidal-bitronconică, plată şi plată-bitronconică (fig.1).

41-45. **Mărgele** - în număr de cinci, dintre care două din lut ars (fig.1) şi trei din pastă de sticlă. Una este decorată cu motivul "în ochi" cu pete în diverse culori.

46-50. **Rondele** - din fragmente ceramice de toate tipurile, inclusiv din amfore, în număr de cinci.

51-65. **Greutăţi** - piramidale din lut ars, în număr de 15. Dimensiunile sunt mijlocii (fig. 1).

66-67. **Sfere ("cocoloaşe")** - una din lut ars şi una dintr-o gresie.

68-74. Din piatră şlefuită s-au descoperit şapte piese de diferite forme - pătrate (fig. 2/13), paralelipipedice, cubice, etc. - al căror rost este încă greu de precizat.

75-77. **Cute** - din piatră, în număr de trei (fig. 1).

78-80. **Frecătoare** - din piatră, pentru măcinat grânele, în număr de trei.

81-86. **Râşniţe** - din piatră, în număr de şase.

87. **Lingură** din lut ars, relativ mică. Provine din locuinţa 4.

88. **"Colac"** gen brăţară, din lut ars.

TABELUL I

cuprinzând obiectele getice din lut ars şi piatră descoperite la Vadu Anei

Nr	Obiectul	Anii 1991-1993			Locuinţa									Bordeiul				Groapa									T
crt		91	92	93	4	12	14	15	16	17	18	21	22	5	6	13	14	27	29	30	39	49	50	51	57	58	
1	Calapod	1	2								1																4
2	Fusaiolă bitr.	4	5	4		1				1		1				2	3	1	1	1	2	1	1	1	1	1	31
3	Fus.sfer.bitr.			1																							1
4	Fus. plată	1		1																							2
5	Fus.plat-bitr.	1	1																								2
6	Mărgea	1																				1					2
7	Mărg. sticlă			2													1										3
8	Rondea	1		1										1				1		1							5
9	Greutate	1	3	7			1	2			1																15
10	Sferă		1																								1
11	Sferă gresie	1																									1
12	Piatră şlef.	3	3	1																							7
13	Cuţă piatră		1	1													1										3
14	Frecător		3																								3
15	Râşniţă	1	1						1					1	1		1										6
16	Linguri				1																						1
17	Colac	1																									1
TOT																											88

www.mnir.ro

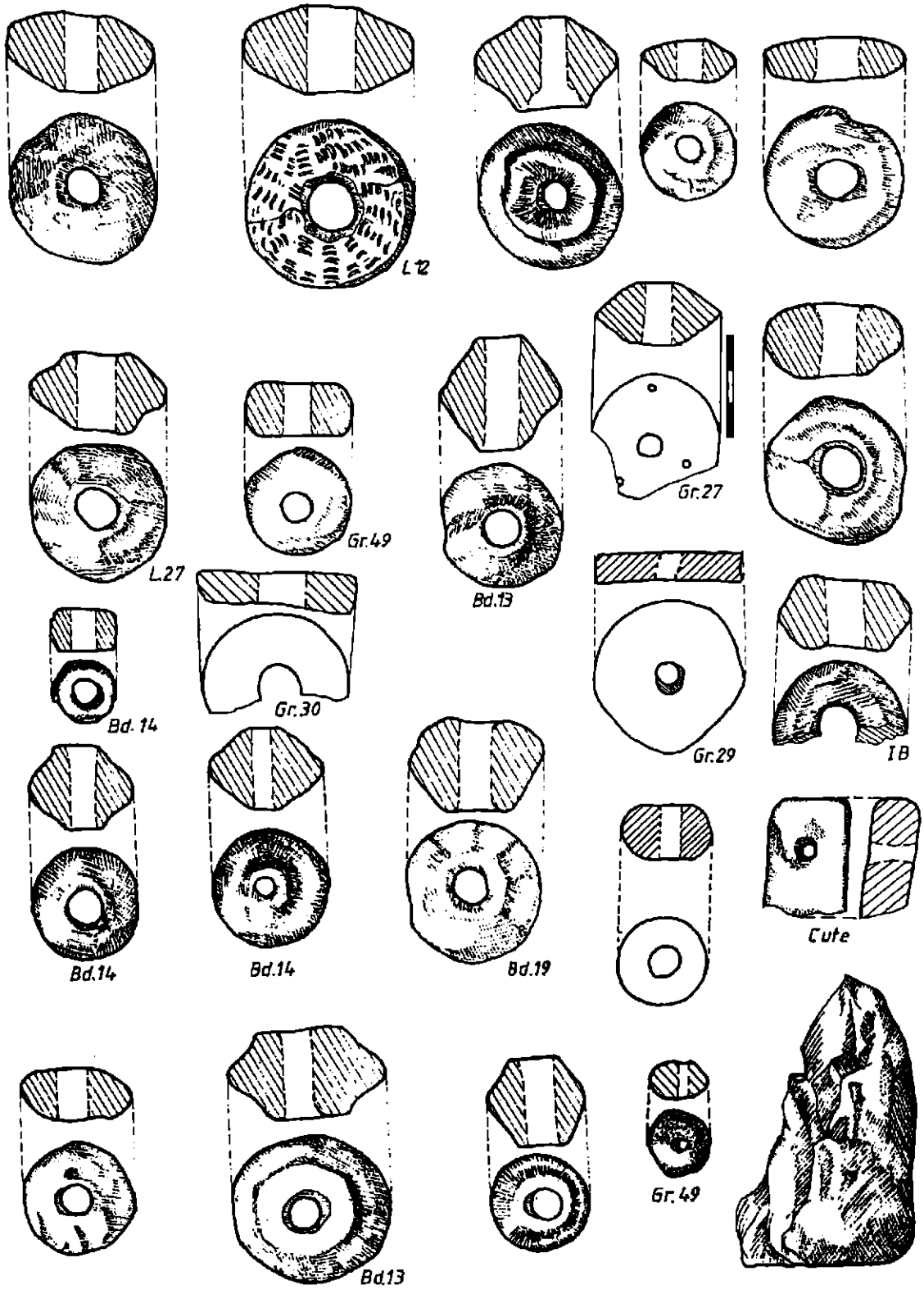

***Fig. 1**. Fusaiole, mărgele şi greutate din lut ars precum şi o cute din piatră. Descoperiri din complexe şi strat.*

www.mnir.ro

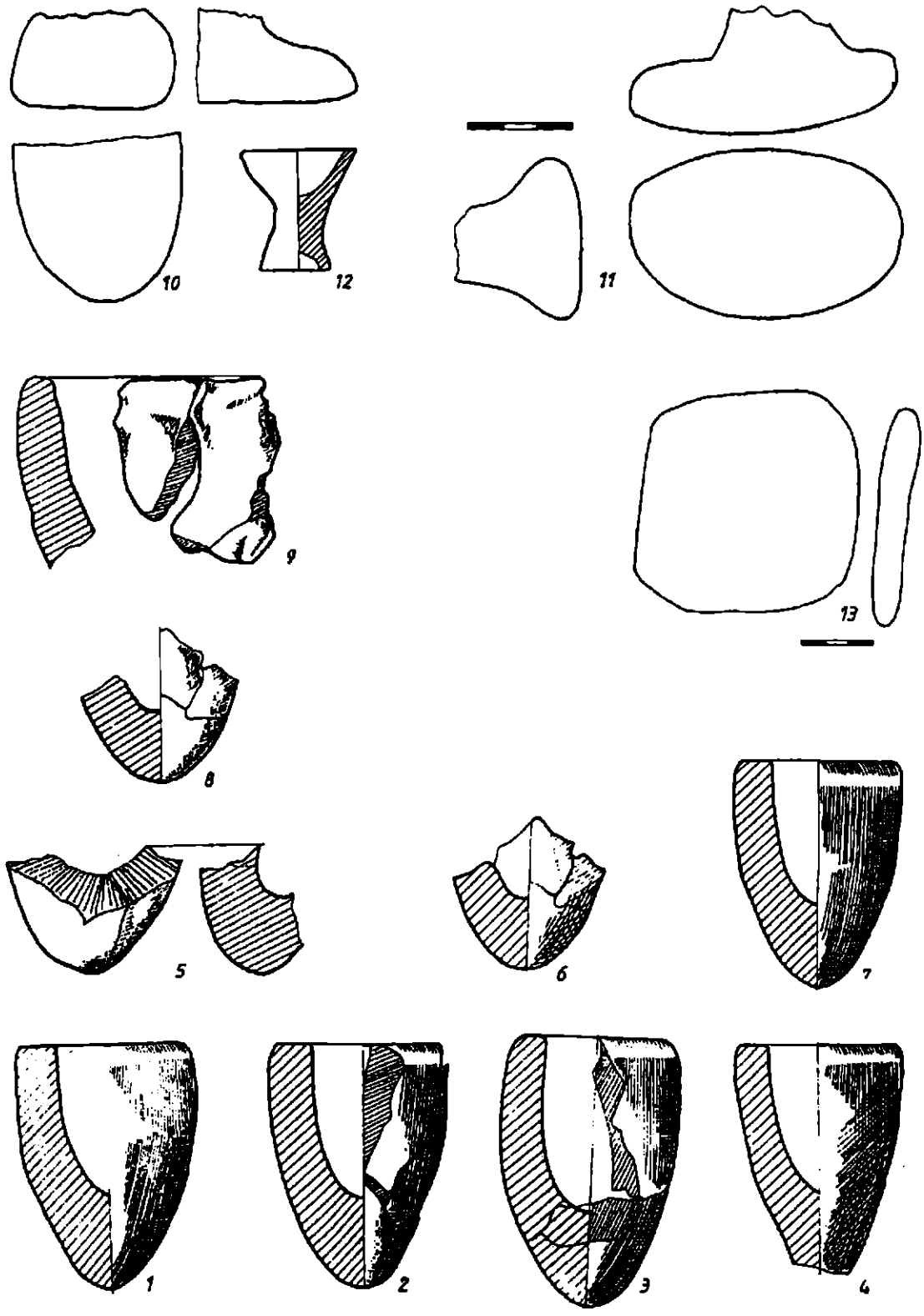

Fig. 2. 1-9. Creuzete din locuința atelier 22; 10-11. Calapoade din lut ars; 12. Vas miniatură; 13. Piatră.

www.mnir.ro

Ar mai trebui menţionat şi numărul relativ mare de fragmente de vetre descoperite în special în gropi dar şi în strat sau în alte complexe, ceeace probează o anumită "grijă" pentru soarta acestor instalaţii după dezafectarea lor. Unul din aceste fragmente este decorat cu două linii paralele, incizate, trasate cu şnurul. Probabil că el provine dintr-o vatră-altar.

II. CERAMICA GETICĂ (Tabelele II - III)

Din studierea a 10.531 fragmente ceramice descoperite în timpul săpăturilor arheologice efectuate pe suprafaţa fostei aşezări getice din acest loc s-a putut alcătui Tabelul II în care pe verticală sunt trecute tipurile ceramice, iar pe orizontală numărul de fragmente descoperite împărţite după modul de ardere al pastei: A - ardere oxidantă ce a dat o culoare cărămizie ; B - ardere reducătoare ce a avut ca rezultat o culoare cenuşie. Mai trebuie menţionat că cifra romană I reprezintă ceramica lucrată cu mâna, iar II pe cea prelucrată la roata olarului. De asemenea, fiind vorba de o statistică, este foarte important faptul că fragmentele ceramice ce s-au presupus a face parte dintr-un singur vas, precum şi cele ce s-au lipit între ele şi au dus la reconstituirea unui vas au fost numărate doar o singură dată.

Tabelul II conţine totalul fragmentelor ceramice pe tipuri, indiferent de locul descoperirii. Totodată s-a efectuat o calculare a procentajului răspândirii fiecărui tip ceramic pe ceramica locală getică şi pe ansamblul ceramicii (cu amfore sau alte importuri).

In cele ce urmează vom trece la prezentarea fiecărui tip ceramic:

1. Borcanul - reprezintă un tip de vas specific geto-dacilor. Gura relativ largă are buza de obicei răsfrântă în exterior, dar deseori şi verticală cu marginea dreaptă în majoritatea cazurilor, rareori rotunjită sau teşită oblic. Corpul are pereţii puţin arcuiţi şi este prevăzut, pe jumătatea sa superioară, cu patru butoni apucătoare ce au, de obicei, o formă cilindrică. Rareori aceşti butoni sunt conici sau ovoidali. De asemenea, ei pot fi decoraţi cu alveole, impresiuni digitale sau linii incizate (fig. 2-6). Fundul este drept. In funcţie de dimensiuni se pot diferenţia două categorii:

1.a. Borcanul propriu-zis, cu o înălţime ce poate ajunge la maximum 30-45 cm. Reprezintă, prin cele 1809 exemplare, 82,41% din totalul borcanelor, 16,03% din totalul ceramicii şi 17,18% din ceramica locală.

1.b. Borcanul mare, cu o înălţime de 50-60 cm, uneori chiar peste, iar diametrul gurii este de circa 30 cm. Buza este în majoritatea cazurilor răsfrântă oblic în exterior. Reprezintă, prin cele 386 piese, 17,59% din totalul borcanelor, 3,43% din totelul ceramicii şi 3,67% din ceramica locală.

Toate vasele de acest tip sunt lucrate doar cu mâna. Pasta este neglijent prelucrată iar prin natura degresanţilor, ce pot fi fragmente vegetale, nisip, pietricele sau cioburi pisate, are un aspect zgrunţuros deşi atât suprafaţa exterioară cât şi cea interioară sunt relativ bine netezite.

In privinţa tehnicii de ardere se constată o predominare a celei oxidante - peste două treimi (1557 piese = 70,93%) - în raport cu cea reducătoare (638 piese = 29,07%). Pe subcategorii, borcanul propriu-zis, de dimensiuni mici şi mijlocii, este ars oxidant în proporţie de 69,65% (1260 piese), iar cel de dimensiuni mari de 76,94% (297 piese). Trebuie însă se remarcăm că arderea este, adeseori, foarte inegală.

Prin numărul relativ mare de piese descoperite (2195) borcanul constituie tipul de vas cel mai răspândit - 19,45% din totalul ceramicii şi 20,84% din ceramica locală.

www.mnir.ro

TABELUL II

cuprinzând totalul ceramicii pe tipuri de vase

Nr.c.	A	B	Total Nr.	%	%/cer. locală
1.0.a.	686	329	1015	9	9,64
1.0.b.	147	78	225	1,99	2,14
	833	407	1240	10,98	11,77
1.1.a.	40	19	59	0,52	0,56
1.1.b.	6	1	7	0,06	0,07
	46	20	66	0,58	0,63
1.2.a.	368	137	505	4,47	4,79
1.2.b.	100	9	109	0,97	1,03
	468	146	614	5,44	5,83
1.3.a.	6	3	9	0,08	0,08
1.4.a.	38	25	63	0,56	0,60
1.5.a.	58	20	78	0,69	0,74
1.5.b.	1	-	1	0,01	0,01
	59	20	79	0,70	0,75
1.6.a.	36	13	49	0,43	0,46
1.6.b.	27	-	27	0,24	0,26
	63	13	76	0,67	0,72
1.7.a.	5	1	6	0,05	0,06
1.7.b.	2	-	2	0,02	0,02
	7	1	8	0,07	0,07
1.8.a.	1	-	1	0,01	0,01
1.9.a.	1	1	2	0,02	0,02
1.9.b.	-	1	1	0,01	0,01
	1	2	3	0,03	0,03
1.10.a.	7	1	8	0,07	0,08
1.10.b.	1	-	1	0,01	0,01
	8	1	9	0,08	0,09
1.11.a.	11	-	11	0,10	0,10
1.11.b.	12	-	12	0,11	0,11
	23	-	23	0,20	0,22
1.12.a.	1	-	1	0,01	0,01
1.13.a.	1	-	1	0,01	0,01
1.13.b.	1	-	1	0,01	0,01
	2	-	2	0,02	0,02
1.14.a.	1	-	1	0,01	0,01
m	1260	549	1809	16,03	17,18
M	297	89	386	3,43	3,67
tot.	1557	638	2195	19,45	20,84
2.1.		1	1	0,01	0,01
2.2.	227	124	351	3,11	3,33
3.1.	69	36	105.	0,93	1,00
3.2.	43	19	62	0,55	0,59
4.1.a.	78	130	208	1,84	1,98
4.1.b.	23	22	45	0,40	0,43
4.2.a.1	125	424	549	4,86	5,21
4.2.a.2	2	9	11	0,09	0,10
4.2.b.	2	51	53	0,47	0,50
m	205	563	768	6,80	7,30
M	25	73	98	0,87	0,93
4.3.	2	1	3	0,03	0,03
tot	232	637	869	7,70	8,25

Nr.c.	A	B	Total Nr.	%	%/cer. locală
5.1.	12	74	86	0,76	0,82
5.2.	11	119	130	1.15	1,23
	23	193	216	1,91	2,05
6.1.	28	85	113	1,00	1,07
6.2.	30	108	138	1,22	1,31
	58	193	251	2,22	2,38
7.1.	74	342	416	3,69	395
7.2.	46	484	530	4,70	5,03
	120	826	946	8,38	8,98
8.1.	1	2	3	0,03	0,03
8.2.	3	54	57	0,50	0,54
	4	56	60	0,53	0,57
9.	77	-	77	0,68	0,73
10.	59	24	83	0,73	0,79
11.1.	2	2	4	0,03	0,04
11.2.	2	2	4	0,03	0,04
	4	4	8	0,07	0,08
12.	17	64	81	0,72	0,77
13.1.	-	1	1	0,01	0,01
13.2	4	3	7	0,06	0,07
	4	4	8	0,07	0,08
14.1.	4	7	11	0,10	0,10
14.2	1	4	5	0,04	0,05
	5	11	16	0,14	0,15
15.1.	3	2	5	0,04	0,04
15.2	10	17	27	0,24	0,26
	13	19	32	0,29	0,30
16.	3	8	11	0,10	0,10
17.	1	9	10	0,09	0,09
18.	-	1	1	0,01	0,01
19.	-	1	1	0,01	0,01
20.	1	-	1	0,01	0,01
21.	-	1	1	0,01	0,01
22.	-	1	1	0,01	0,01
23.	-	2	2	0,02	0,02
24.	-	11	11	0,10	0,10
I	2048	1466	3514	31,13	33,37
II	470	1417	1887	16,72	17,92
Tot.	2518	2883	5401	47,85	51,29
I	2126	2133	4259	37,73	40,44
II	140	731	871	7,72	8,27
tot	2266	2864	5130	45,45	48,71
T I	4174	3599	7773	68,86	23,81
T II	610	2148	2758	24,42	26,19
Tot.	4784	5747	10531	93,29	-
%	45,38	54,62	100	-	-
Amf.	642	114	756	6,70	-
Farf.	-	1	1	0,01	-
Tot.	5426	5862	11288	-	-
%	48,07	51,93	100	-	

www.mnir.ro

După decorul întâlnit pe suprafaţa corpului se pot stabili următoarele variante:

1.0.a-b. Fragmente de vase-borcan reprezentate prin buze, părţi de corp sau funduri ce nu permit o clasificare mai aprofundată. Prin numărul lor (1240), aceste fragmente reprezintă mai mult de jumătate din totalul borcanelor (56,49%; faţă de totalul ceramicii procentajul este de 10,98%, iar faţă de ceramica locală de 11,77%). Circa două treimi (833 = 67,18%) din fragmente sunt arse oxidant, iar o treime (407 = 32,82%) reducător.

1.0.a. Forma mică (1015 piese) respectă proporţiile şi procentajele semnalate la total (56,11% din borcanele mici şi 46,24% din totalul borcanelor ; în raport cu totalul ceramicii procentajul este de 9%, iar faţă de ceramica locală de 9,64%). Peste două treimi (686 = 67,89%) dintre ele sunt arse oxidant (fig. 3/1, 5-6 ; 9/3).

1.0.b. Forma mare (225 fragmente) constituie mai mult de jumătate (58,40%) din totalul borcanelor mari şi o zecime (10,25%) din borcane; faţă de totalul ceramicii procentajul este de 1,99%, iar faţă de ceramica locală de 2,14%. Marea majoritate (100 = 91,74%) sunt arse oxidant (fig. 3/2).

1.1.a-b. *Borcanul 1* - este prevăzut pe corp doar cu patru butoni-apucătoare, uneori alveolaţi sau incizaţi cu una-două linii. Deşi o formă simplă, la îndemâna oricărui olar prin faptul că nu necesită deosebite inclinaţii tehnice şi artistice, se situează, prin numărul exemplarelor descoperite (66 piese), pe locul patru în rândul borcanelor (3,01%, respectiv 0,58% din totalul ceramicii şi 0,63% din ceramica locală) (fig. 3/3-4, 7).

Dintre acestea, mai mult de două treimi (46 piese = 69,70%) sunt arse oxidant şi sub o treime (20 buc = 33,33%) reducător.

După repartizarea numărului fragmentelor descoperite sunt indicii că perioada de vârf a utilizării acestor borcane se situează în nivelurile superioare, mai târzii, din sec. I a.Ch.

1.1.a. Forma mică - a fost relativ rar utilizată (59 fragmente = 89,40% din borcanele 1, 2,69% din totalul borcanelor, 3,26% din borcanele mici, 0,52% din totalul ceramicii şi 0,56% din ceramica locală). Peste două treimi (40 buc = 67,80%) sunt arse oxidant. Se remarcă o miniatură de astfel de borcan (fig. 3/3), un fragment provenind mai curând (?) dintr-un vas clopot (fig.3/4) şi un vas (fig. 3/7) foarte disproporţionat prin dimensiuni.

1.1.b. Forma mare - a fost foarte rar utilizată (doar 7 frag. = 10,60% din Bc1/ 0,32% din Bc/ 1,81% din Bc Mari/ 0,06% din totalul ceramicii/ 0,07% din totalul ceramicii locale).

1.2.a-b. *Borcanul 2* - este decorat cu un brâu alveolat, de obicei orizontal sau în ghirlandă, ce uneşte butonii-apucătoare. Rareori brâul este vertical, iar uneori se are loc o combinaţie de brâu orizontal cu vertical. Reprezintă varianta cea mai des întâlnită a vasului borcan (614 piese =27,97% din borcane, 5,44% din totalul ceramicii şi 5,83% din ceramica locală).

Peste trei sferturi din piese (468 buc = 76,22%) sunt arse oxidant şi sub un sfert (146 buc = 23,78%) reducător.

1.2.a. Forma mică - este reprezentată printr-un număr mare de piese (505 buc = 82,25/23.01/3,26/4,47/4,79%). Aproape trei sferturi dintre ele (368 buc = 72,87%) sunt arse oxidant

1.2.b. Forma mare - este şi ea relativ des întâlnită (109 buc = 17,75/ 4,97/ 28,24/ 0,97/ 1,03%). Majoritatea (100 buc = 91,74%) sunt arse oxidant (fig. 4/4).

1.3.a. *Borcanul 3* - este prevăzut cu un şir de impresiuni digitale între butonii-apucătoare. Reprezintă o variantă destul de rar întâlnită (9 buc = 0,41/0,50/0,08/0,08%) şi reprezentată doar prin forma mică. Două treimi (6 buc = 66,67%) sunt arse oxidant (fig. 5/1-2).

www.mnir.ro

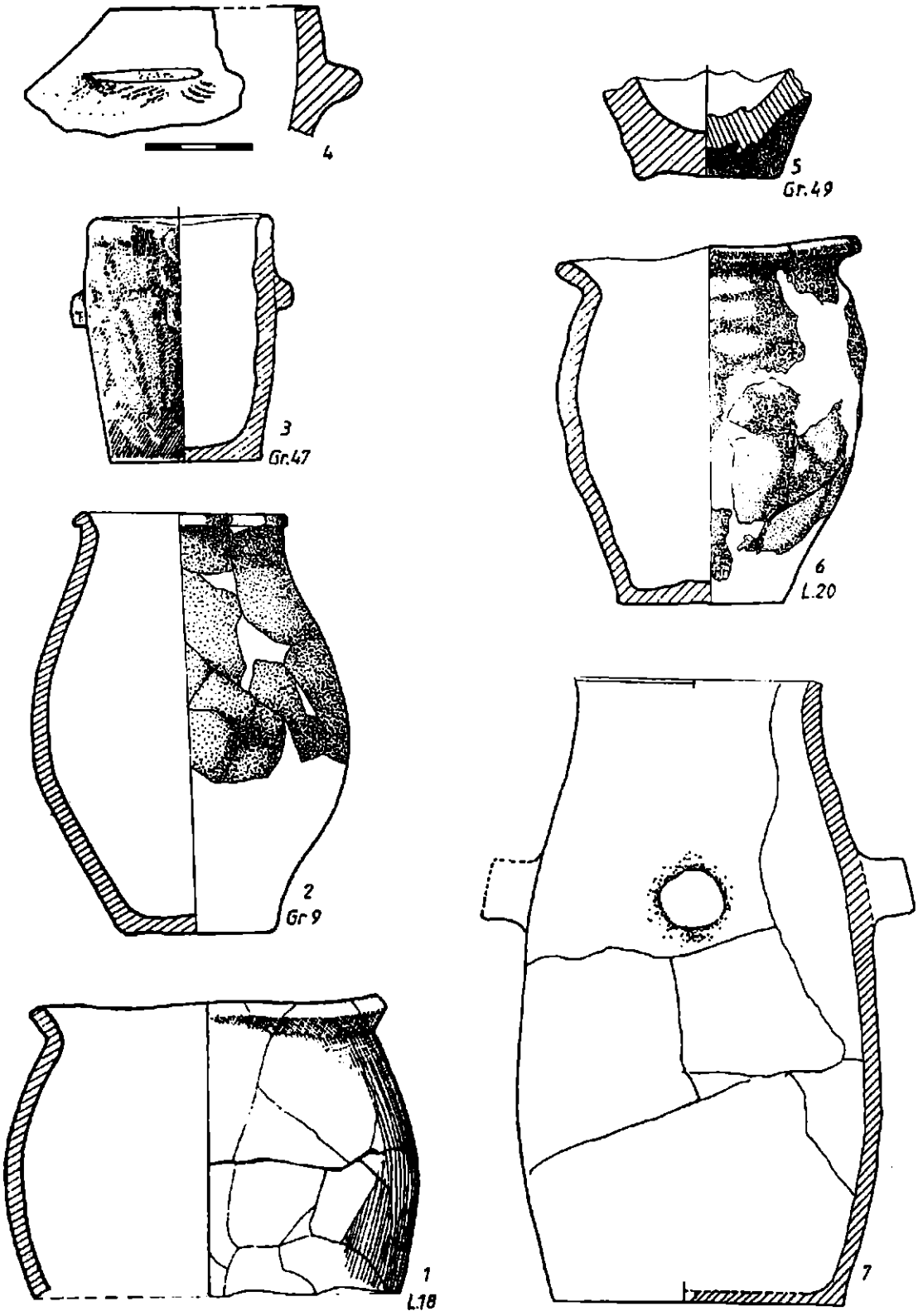

Fig. 3. *Borcane descoperite în complexe şi în strat. 1-2, 5-6. tip neprecizat; 3. Borcan 1 miniatură; 4, 7. Borcane 1.*

www.mnir.ro

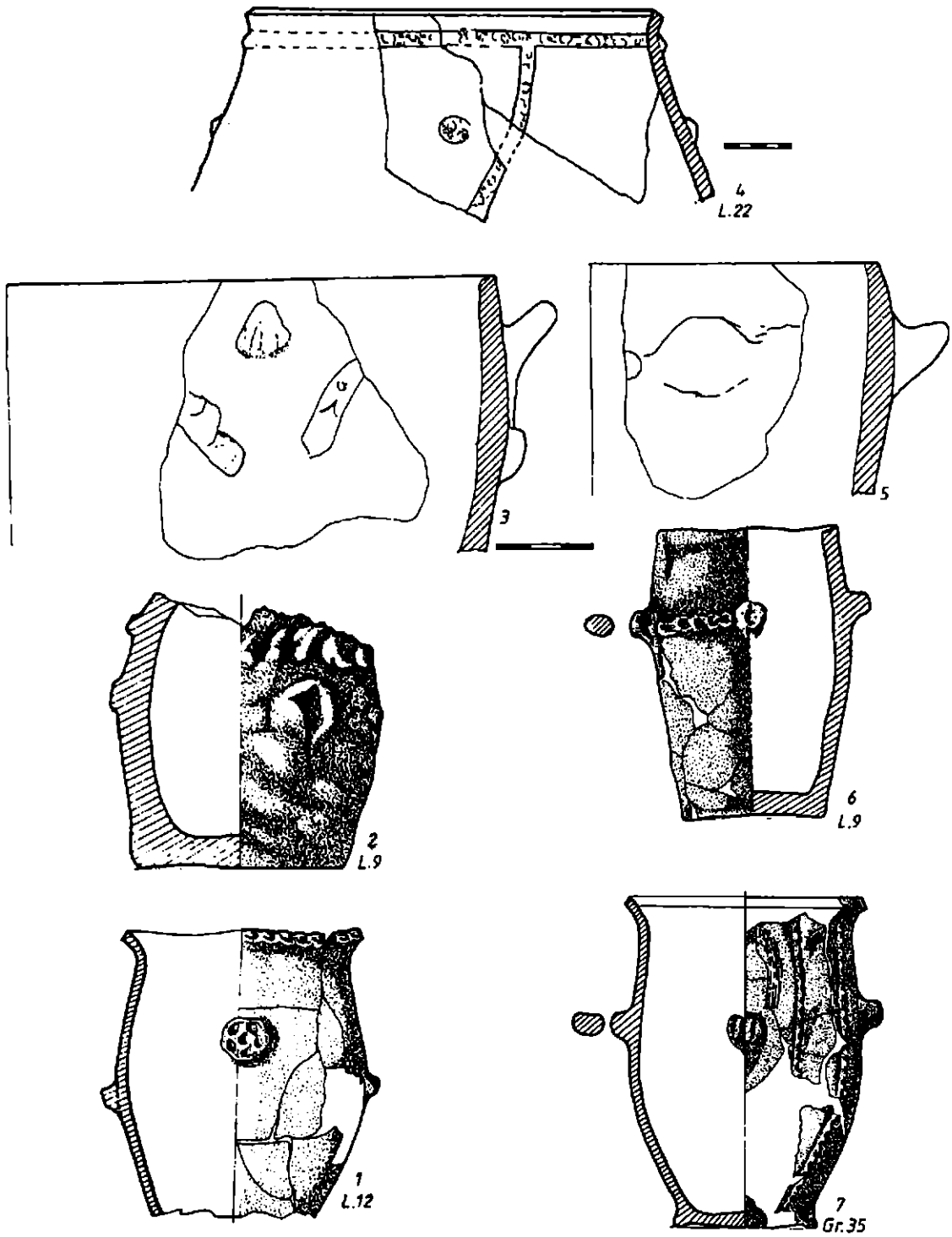

Fig. 4. 1-2, 4, 6. Borcane 2; 7. Borcan 2+5; 3, 5. Vase Clopot, varianta gen Borcan 2.

www.mnir.ro

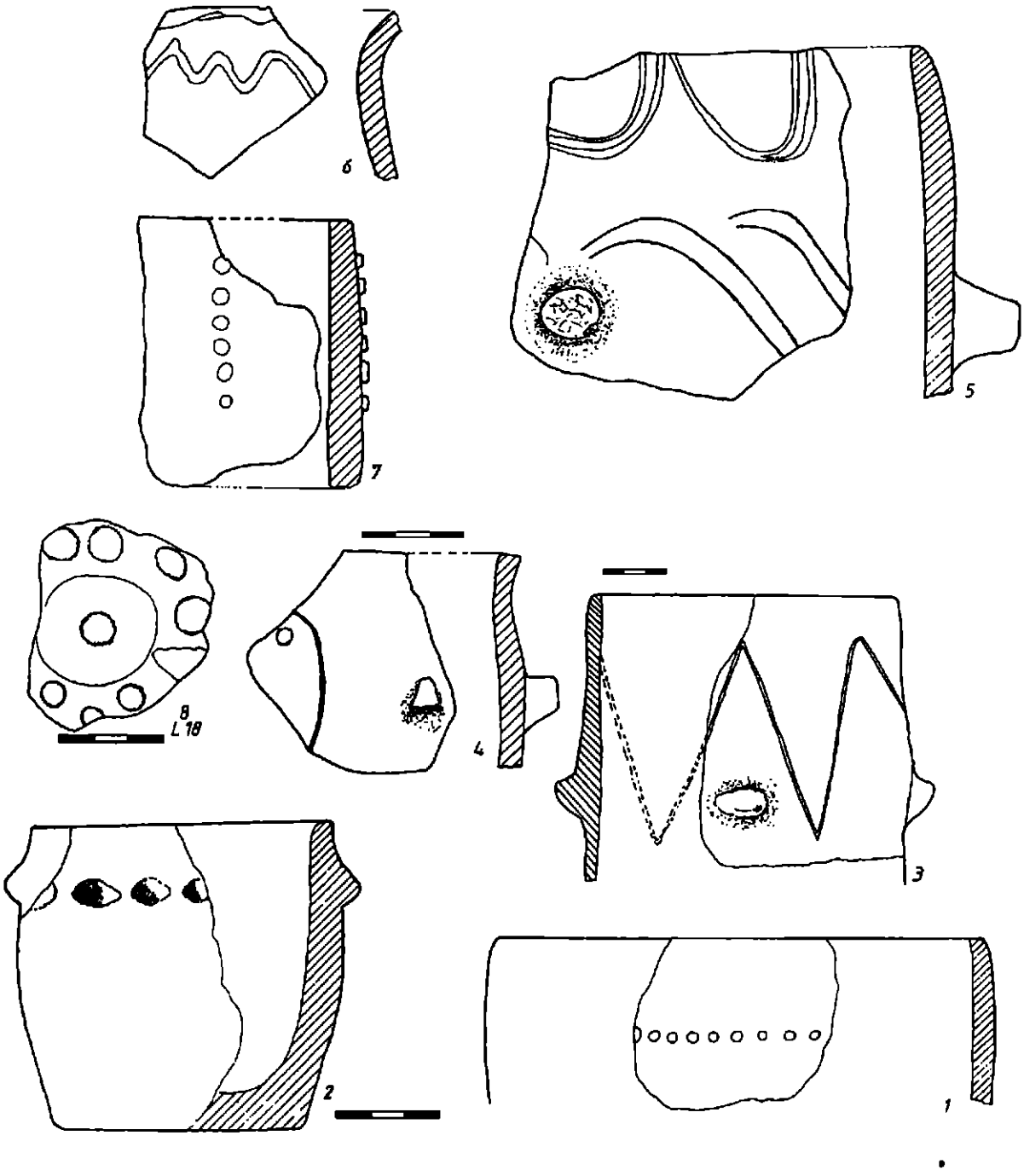

***Fig. 5**. 1-2. Borcane 3; 3-6. Borcane 4; 7-8. Borcane 7.*

www.mnir.ro

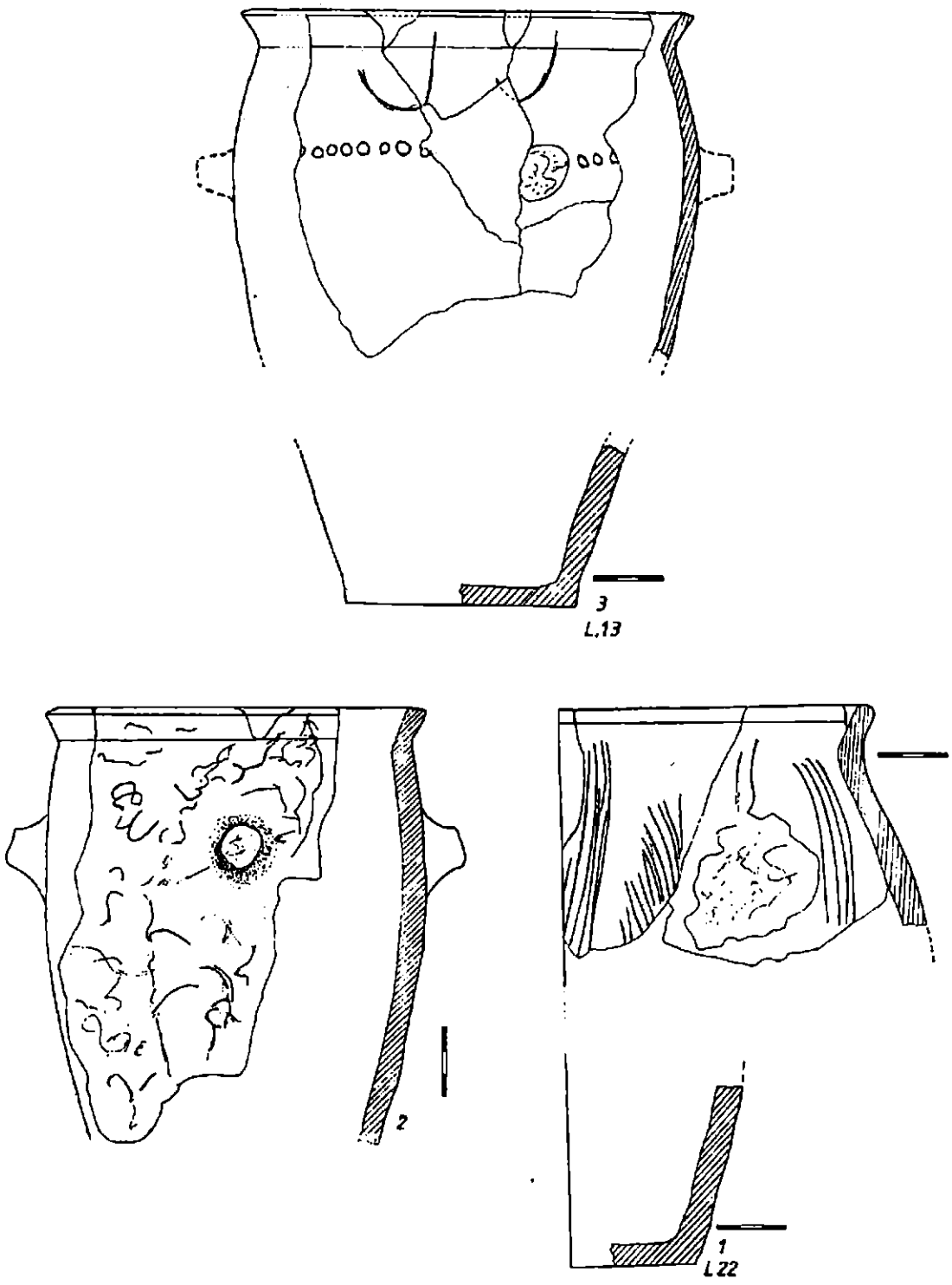

***Fig. 6**. 1. Borcan 5; 2. Borcan 6; 3. Borcan 3+4.*

www.mnir.ro

1.4.a. *Borcanul 4* - este decorat cu linii incizate trasate vertical, oblic, curb sau, rareori, în val. Ca frecvenţă reprezintă a treia variantă (63 buc = 2,87/3,48/0,56/0,60%). Majoritatea (38 buc =60,32%) sunt arse oxidant. Nu s-a descoperit decât forma mică (fig. 5/3-6). Pare a fi mai intens folosit la sfârşitul sec. II şi în prima jumătate a sec. I a.Ch.

1.5.a-b. *Borcanul 5* - este decorat cu linii dese incizate, deobicei oblice şi curbe, trasate cu mătura ori mai curând cu pieptenele pe cea mai mare parte a suprafeţei corpului. In privinţa frecvenţei reprezintă a doua variantă (79 buc = 3,60/0,70/0,75%. Aproape trei sferturi din piese (59 buc = 74,68%) sunt arse oxidant.

1.5.a. Forma mică - reprezintă cvasitotalitatea pieselor (78 buc = 98,73/ 3,55/ 4,31/ 0,69/ 0,74%).

1.5.b. Forma mare - este reprezentată doar de un singur fragment ars oxidant (fig. 6/1).

1.6.a-b. *Borcanul 6* - este decorat cu dungi sau pete de barbotină, dispuse neglijent, pe toată suprafaţa corpului. Relativ numeros (76 buc = 3,46/0,67/0,72%) reprezintă a cincia variantă în privinţa frecvanţei. Majoritatea pieselor (63 buc = 82,89%) sunt arse oxidant. Se remarcă o predominare a lor în nivelurile superioare, mai târzii, din locuirea getică din acest loc.

1.6.a. Forma mică - constituie aproape două treimi (49 buc =64,47%) din această variantă de borcan (2,23 din Bc/2,71 din Bc mici/0,43 din cer./0,46% din cer.loc.). Aproape trei sferturi din piese (36 buc = 73,47%) sunt arse oxidant.

1.6.b. Forma mare - este reprezentată de peste o treime (27 buc = 35,53%) din borcanele acestei variante (1,23/6,99/0,24/0,26%), toate arse oxidant (fig. 6/2).

1.7.a-b. *Borcanul 7* - este decorat cu pastile plate, ce au un diametru de 2-3 cm, pe toată suprafaţa corpului. Reprezintă o variantă relativ rar întâlnită (8 buc = 0,36/0,07/0,07%) în toate aşezările getice - aria ei de răspândire cuprinzând cu predilecţie bazinele inferioare ale Argeşului şi Mostiştei.

1.7.a. Forma mică - predomină aici, la Vadu Anei (6 buc = 75/0,27/0,05/0,06%) deşi în celelalte aşezări pare a se afla în minoritate. Cvasitotalitatea lor (5 buc = 83,33 %) sunt arse oxidant (fig. 5/7-8).

1.7.b. Forma mare - este reprezentată prin doar două fragmente arse oxidant.

1.8.a. *Borcanul 2+3* - este decorat cu un brâu alveolat dispus paralal cu unul de impresiuni digitale. Este reprezentat de un singur fragment ceramic, ars secundar, provenind de la un borcan mic.

Pe baza descoperirii a altor trei fragmente la Popeşti pare a fi o creaţie a zonei centrale dintre Argeş şi Mostiştea a Câmpiei Dunării. Nivelurile în care s-au găsit aceste vase aparţin primei jumătăţi a sec. I a.Ch.

1.9.a-b. *Borcanul 2+4* - este decorat cu un brâu alveolat dispus între linii incizate. S-au descoperit doar câteva fragmente (3 buc = 0,14/0,03/0,03%).

1.9.a. Forma mică - conţine doar două fragmente, unul ars oxidant iar celălat reducător.

1.9.b. Forma mare - conţine doar un singur fragment ars reducător.

1.10,a-b. *Borcanul 2+5* - este decorat cu un brâu alveolat şi linii incizate trase cu pieptenele. Reprezintă o variantă rar întâlnită (9 buc = 0,41/0,08/0,09%). Majoritatea (8 buc = 88,89%) sunt arse oxidant.

www.mnir.ro

1.10.a. Forma mică - reprezintă majoritatea (8 buc = 88,89/ 0,36/0,44/0,07/0,08%). In cvasitotalitate (7 buc = 87,50%) sunt arse oxidant.

1.10.b. Forma mare - este reprezentată de un singur fragment ars oxidant (fig. 4/7). Un fragment asemănător s-a descoperit la Pleaşov (jud. Olt).

1.11.a-b. *Borcanul 2+6* - este decorat cu brâu alveolat şi cu dungi de barbotină. Relativ rar întâlnit (23 buc = 1,05/0,20/0,22%). Toate exemplarele sunt arse oxidant. Astfel de vase s-au mai descoperit doar la Vlădiceasca, putându-se astfel stabili că ele reprezintă o creaţie a zonei Mostiştea.

1.11.a. Forma mică (de fapt mijlocie) - constituie aproape jumătate (11 buc = 47,83/ 0,50/ 0,61/ 0,10/ 0,10%) din borcanele acestei variante.

1.11.b. Forma mare - reprezintă puţin mai mult de jumătatea (12 buc = 52,17/ 0,55/ 3,11/ 0,11/ 0,11%) variantei.

1.12.a. *Borcanul 4+6* - este decorat cu linii incizate şi dungi de barbotină. In toată Câmpia Dunării s-a descoperit, doar aici, la Vadu Anei, un singur fragment ars oxidant.

1.13.a-b. *Borcanul 5+6* - este decorat cu linii trase cu pieptenele şi cu dungi de barbotină. S-au descoperit doar două fragmente (0,09/0,02/0,02%), unul din forma mică-mijlocie şi unul din cea mare, amândouă arse oxidant. Astfel de fragmente s-au mai descoperit doar la Piscul Crăsani.

1.14.a. *Borcanul 2+5+6* - este decorat cu un brâu alveolat ce uneşte butonii-apucătoare, linii trase cu pieptenele şi dungi de barbotină. Reprezentat, pentru toată Câmpia Dunării, printr-un singur exemplar ars oxidant.

1.15.a. *Borcanul 3+4* - decorat cu un şir de imresiuni situat între linii incizate trasate oblic, curb sau ondulat (în val) este reprezentat de un singur fragment (netrecut în statistică) (fig. 6/3). Un alt exemplar a mai fost descoperit la Vlădiceasca, fapt ce ne îndeamnă a stabili că această variantă de borcan era folosită doar în zona Mostiştea.

2. **Vasul "pântecos"** - denumit astfel după forma corpului care are pereţii mult arcuiţi iar înălţimea sa depăşeşte 0,80-1 m.

2.1. Lucrat cu mâna - are buza răsfrântă oblic în exterior. Este reprezentat printr-un singur exemplar ars reducător (fig.7/1;8/6-7).

2.2. Lucrat la roată - are buza de obicei orizontală, iar corpul este mult arcuit şi decorat uneori cu linii incizate (fig. 8/1). Constituie un tip ceramic relativ des întâlnit (351 buc = 3,11/3,33%). Numărul fragmentelor arse oxidant este aproape dublu faţă de cel al arselor reducător (227/124) (fig. 7/2; 8/5).

Tipul respectiv de vas apare după anul 350 a.Ch. şi are o origine locală. In aşezările din Câmpia Dunării se constată o maximă utilizare a sa în a doua jumătate a sec. II şi oarecum prima jumătate a sec. I a.Ch.

3.1. **Vasul "clopot"** - are o gură largă cu o buză verticală, dreaptă. Corpul este cu pereţii arcuiţi, linia curburii accentuându-se spre fund, care are un diametru inferior gurii. Pe jumătatea inferioară a corpului sunt aplicate, după modelarea vasului, două sau mai curând patru apucători plate, semicirculare ori unghiulare, uneori conice, orientate oblic în sus. Pe un exemplar (fig. 15/1) imediat sub buză se află o apucătoare, în formă de omega, în relief. Este lucrat numai cu mâna, iar numărul celor arse oxidant (69 = 65,71%) este aproape dublu faţă de al acelora arse reducător (36

www.mnir.ro

=34,29%). Numărul acestor vase (105 = 0,93/1%) este relativ numeros. Reprezintă o continuare temporară a "urnelor" de tipul "vas sac"(E.Moscalu) sau "vas clopot" (I.H.Crişan) din sec. IV-III a.Ch.

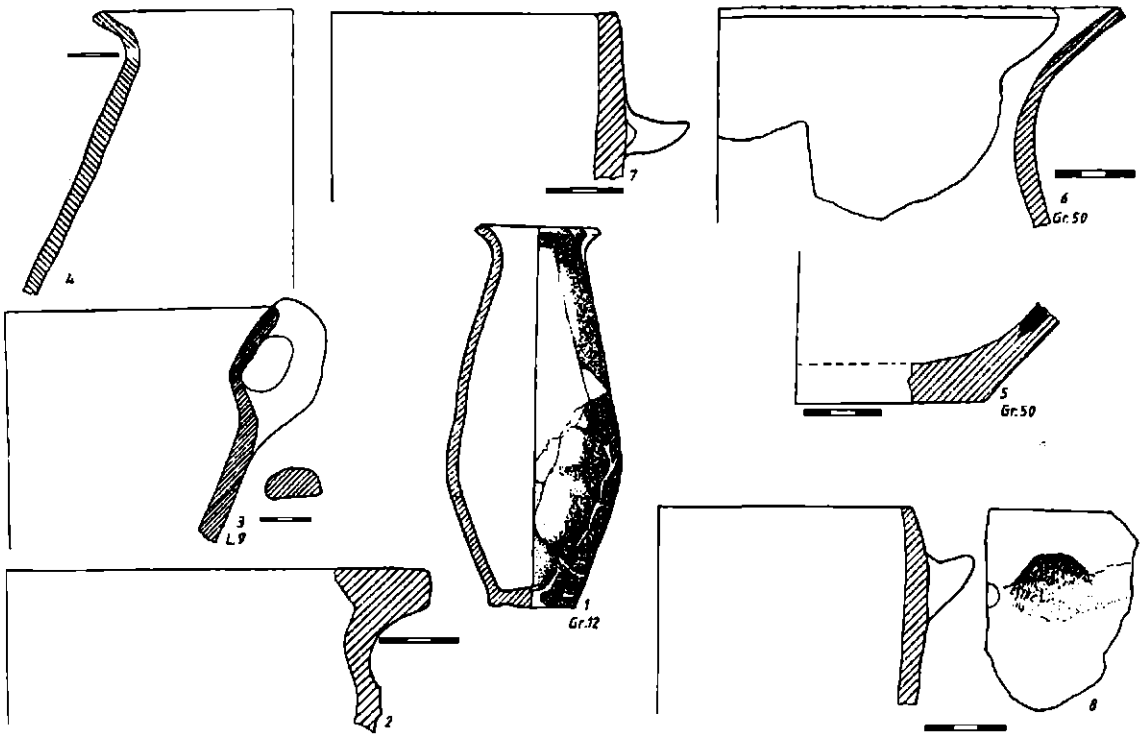

***Fig. 7**. 1. Vas Pântecos lucrat cu mâna; 2. Vas Pântecos lucrat la roată; 3. Vas Bitronconic, cu toartă, lucrat cu mâna; 4-6. Vase Bitronconice lucrate cu mâna; 7-8. Vase Clopot gen Borcan 2.*

3.2. *Variantă gen Borcan 2* - are buza verticală şi este prevăzut pe partea superioară a corpului cu butoni-apucătoare ce întrerup un brâu alveolat orizontal (fig. 4/3, 5; 7/7-8). Relativ numeros (62 buc = 0,55/0,59%), numărul celor arse oxidant (43 = 69,35%) fiind de asemenea aproape dublu faţă de cele arse reducător (19 = 30,65%). Cronologic, această variantă, aparţine nivelurilor mai timpurii din sec.III-II a.Ch.

Aceste ultime două variante de vase, care se aseamănă cu urnele funerare din epocile anterioare, reprezintă o formă de vas specifică secolelor IV-III a.Ch. Numărul lor mare (167 = 1,48/1,59%) probează existenţa certă a unui nivel de locuire aparţinând acestor secole, eventual continuându-se până în prima jumătate a sec. II a.Ch.

4. **Cana** - este un tip ceramic foarte des întâlnit în aşezările getice. Gura, cu odeschidere nu prea mare în raport cu diametrul maxim, are buza de obicei răsfrântă arcuit spre exterior, rareori fiind vertivală sau evazată. Corpul este în general bitronconic, rareori bombat. Din zona diametrului maxim porneşte o toartă ce se opreşte pe buză şi este în cele mai multe cazuri uşor supraînălţată. Fundul este în general drept la cele lucrate cu mâna şi inelar sau prevăzut cu un picior scund la cele lucrate la roată.

După numărul exemplarelor descoperite (869 = 7,70/8,25%) constituie al treilea tip ceramic în privinţa utilizării. Aproape trei sferturi dintre ele (637 buc = 73,30%) sunt arse reducător. In funcţie de tehnica prelucrării, după formă şi dimensiuni se pot stabili câteva subvariante:

www.mnir.ro

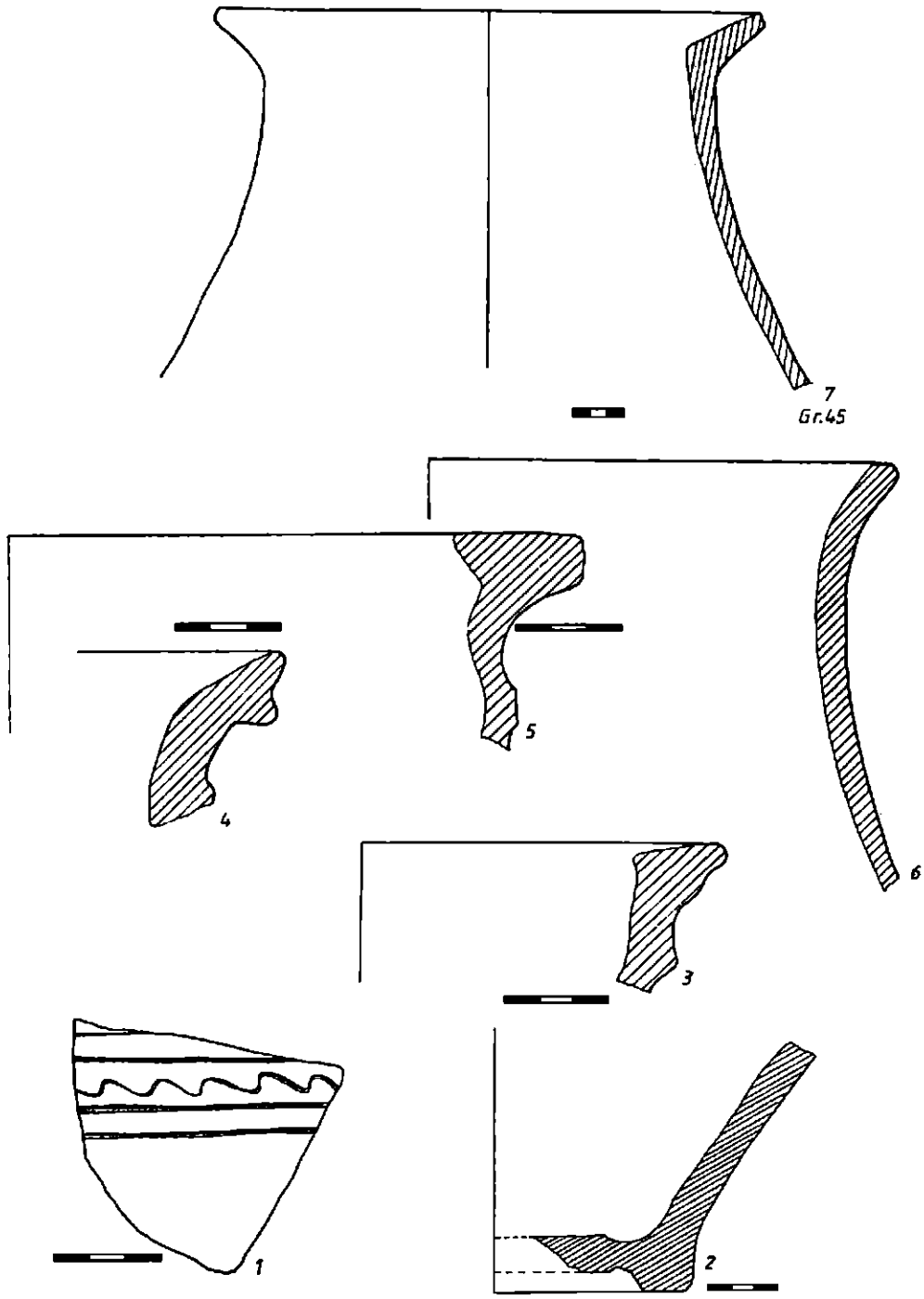

***Fig. 8**. Vase Păntecoase. 1-5. lucrate la roată; 6-7. lucrate cu mâna.*

www.mnir.ro

4.1.a.1. *Lucrată cu mâna şi cu corpul bitronconic* - are toarta puţin supraînălţată. Este relativ des întâlnită (207 = 23,94/1,81/1,94%). Numărul celor arse reducător (130 = 62,50%) este aproape dublu faţă de cele arse oxidant (78 = 37,50%) (fig. 9/1, 4).

4.1.a.2. *Lucrată cu mâna şi cu corpul semisferic* - reprezentată doar de un singur exemplar (fig. 9/5). Este prevăzută sub buză cu trei mici proeminenţe.

4.1.b. *Lucrată cu mâna, de dimensiuni mari* - este puţin numeroasă (45 buc = 5,18/ 0,39/ 0,42%), cu un număr egal de piese arse oxidant (23) şi reducător (22) (fig. 9/2a-b).

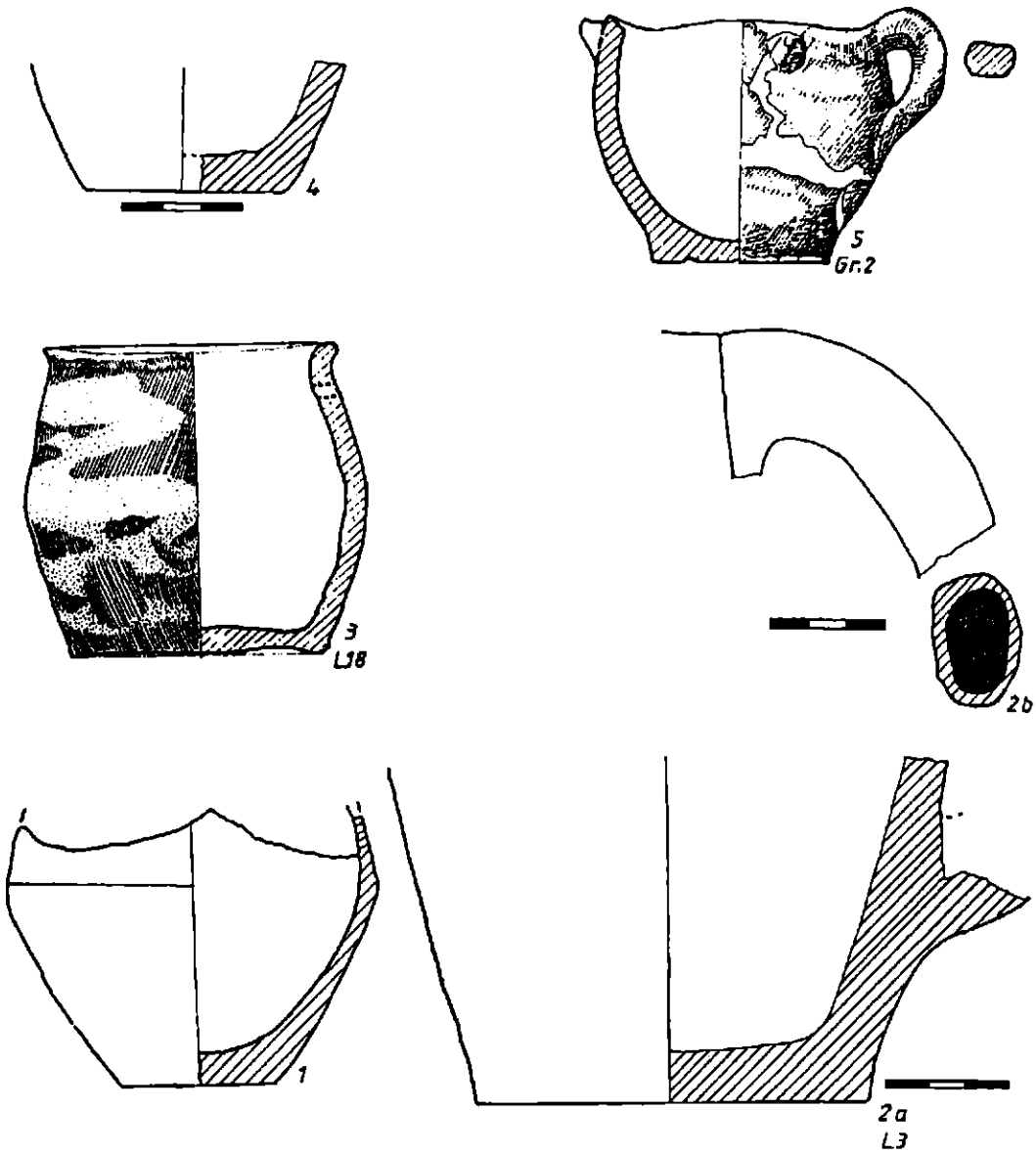

***Fig. 9**. 1-2, 4-5. Căni lucrate cu mâna; 3. Borcan.*

www.mnir.ro

4.2.a.1. *Lucrată la roată şi cu corpul bitronconic* - pe partea superioară a corpului sunt deseori incizate 3-4 linii orizontale. Fundul este inelar (fig.10/2,5,7). Se remarcă un fragment decorat cu cercuri mici, incizate (fig. 10/4 ; 11/1-6).

Este una din variantele ceramice cea mai des întâlnită (549 buc = 63,18/ 4,86/ 5,21%). Peste trei sferturi sunt arse reducător (424 = 77,23%).

4.2.a.2. *Lucrată la roată şi cu corpul bombat* - este destul de rară (11 buc = 1,27/ 0,09/ 0,10%). Majoritatea pieselor (9 buc = 81,82%) sunt arse reducător (fig. 10/1).

4.2.b. *Lucrată la roată, de dimensiuni mari* - decorată cu linii incizate, trase orizontal, uneori în val. Este relativ numeroasă (53 buc = 6,10/ 0,47/ 0,50%) (fig. 10/3).

4.3. *Cana 2* - este lucrată la roată, dar are partea superioară a corpului verticală şi este prevăzută deseori cu două torţi. S-au descoperit doar câteva fragmente (3 buc = 0,35/ 0,03/ 0,03%). Explicaţia poate fi dată că această variantă de cană este folosită în special în a doua jumătate a sec. I a.Ch. - sec. I p.Ch. (fig. 10/6).

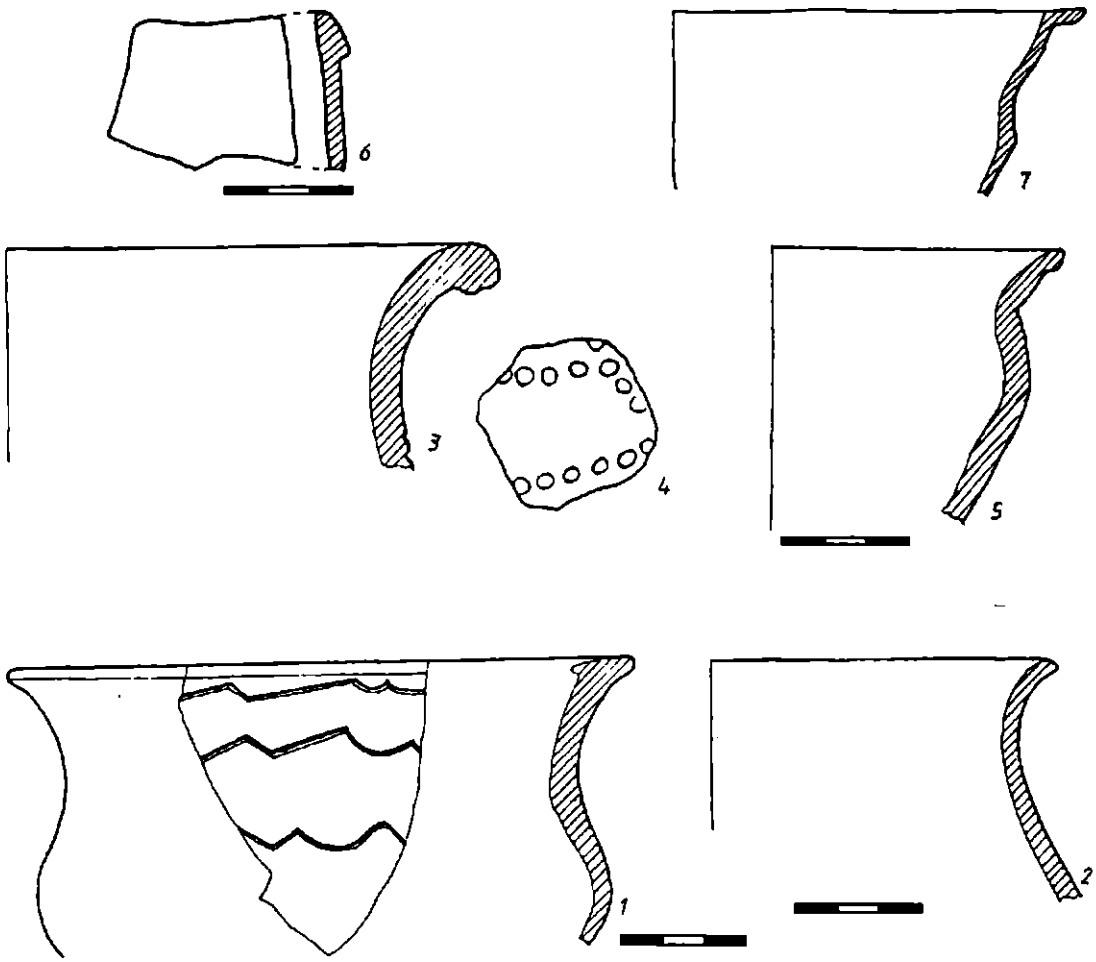

Fig. 10. *Căni lucrate la roată.*

www.mnir.ro

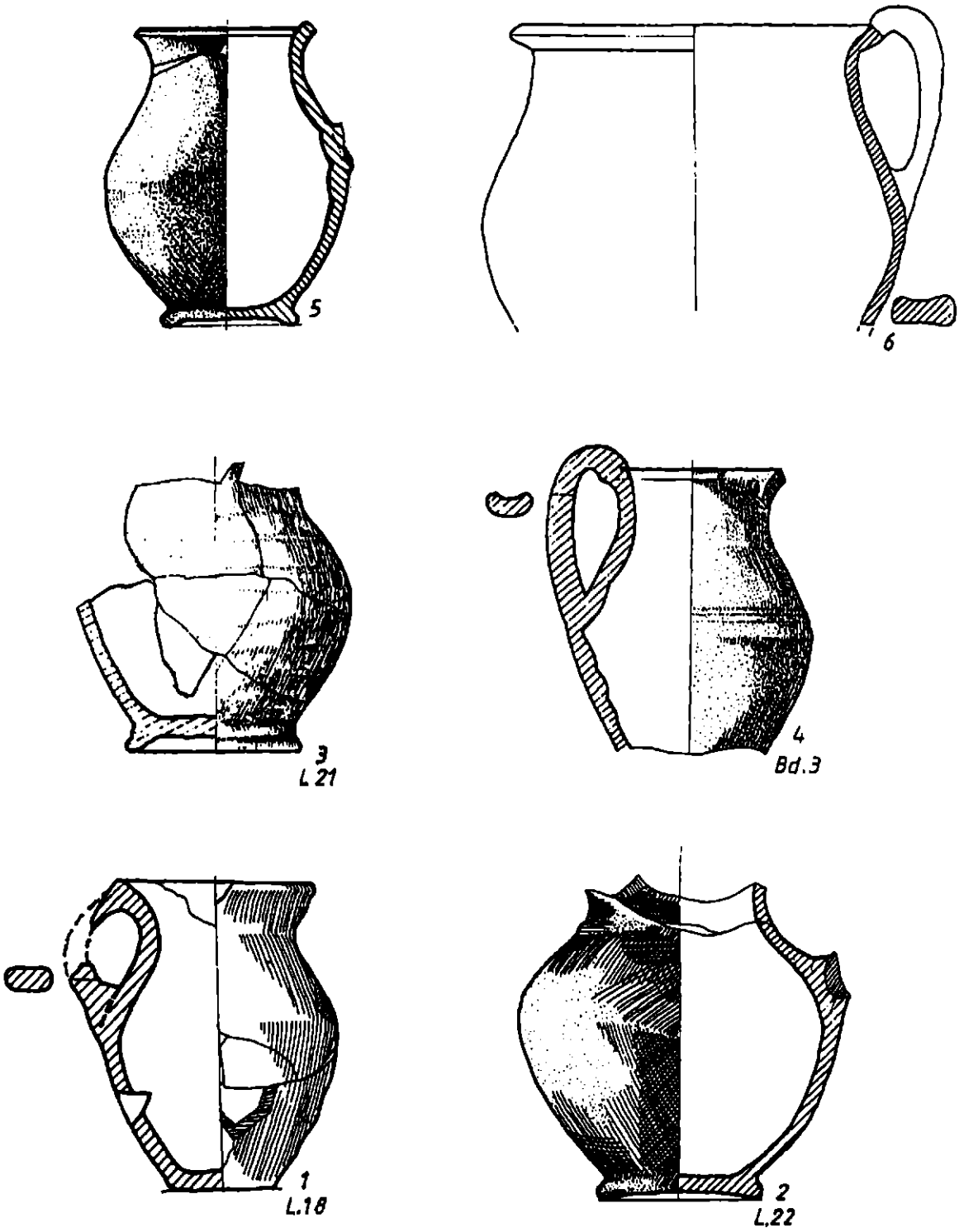

Fig. 11. Căni lucrate la roată.

www.mnir.ro

Pentru următoarele două tipuri ceramice - Fructiera şi Castronul - am stabilit trei categorii numerice deoarece partea superioară a acestora este identică, fapt ce împiedică o încadrare sigură atunci când lipseşte partea inferioară. De aceea primele două categorii au fost stabilite în special pe baza părţii inferioare - piciorul la Fructiere şi fundul drept ori inelar la Castroane. Iar în a treia categorie, fiind vorba doar de fragmnete din partea superioară - buză, umăr sau corp - am folosit o încadrare mai largă Fructieră-Castron (fig. 12-16).

5. **Fructiera** - partea superioară se caracterizează printr-o gură largă ce poate ajunge la un diametru de 30-40 cm. Buza poate fi orizontală, arcuită orizontal sau faţetată. Gâtul este scurt, vertical şi despărţit de corp printr-un prag de demarcaţie. Corpul porneşte tronconic pentru ca în partea sa inferioară să fie semisferic. In partea inferioară corpul se sprijină pe un picior, înalt de peste 10 cm, cilindric ori tronconic.

5.1. *Lucrată cu mâna* - este relativ numeroasă (86 = 39,81/0,76/ 0,82%). Majoritatea sunt arse reducător (74 = 86,05%)(fig. 12/2).

5.2. *Lucrată la roată* - constituie majoritatea (130 buc = 60,19/ 1,15/1,23%; circa 56% cu cele incerte). Marea majoritatea sunt arse reducător (119 buc = 91,54%). Câteva fragmente au buza decorată prin lustruire cu linii în val, motiv decorativ specific celei de a doua jumătăţi a sec. I a.Ch. (fig. 13/1).

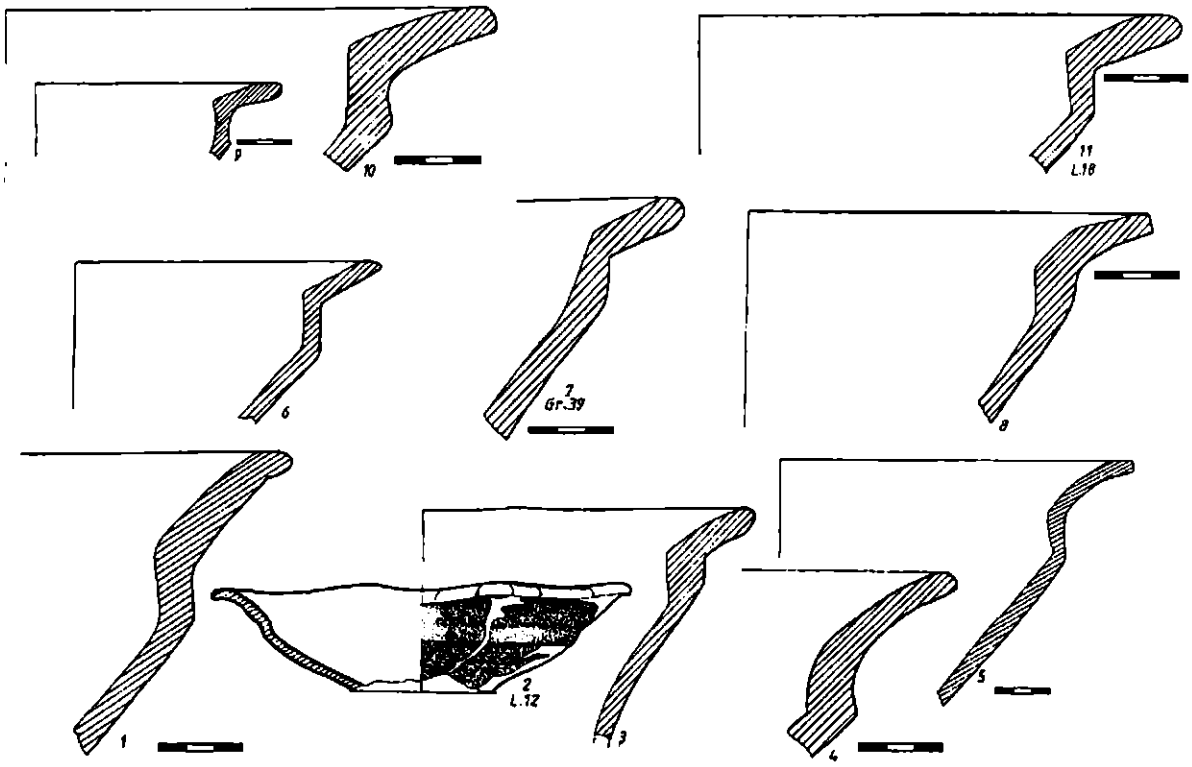

Fig. 12. *Părţi superioare din Fructiere şi Fructiere-Castroane lucrate cu mâna. Descoperiri din complexe şi strat.*

www.mnir.ro

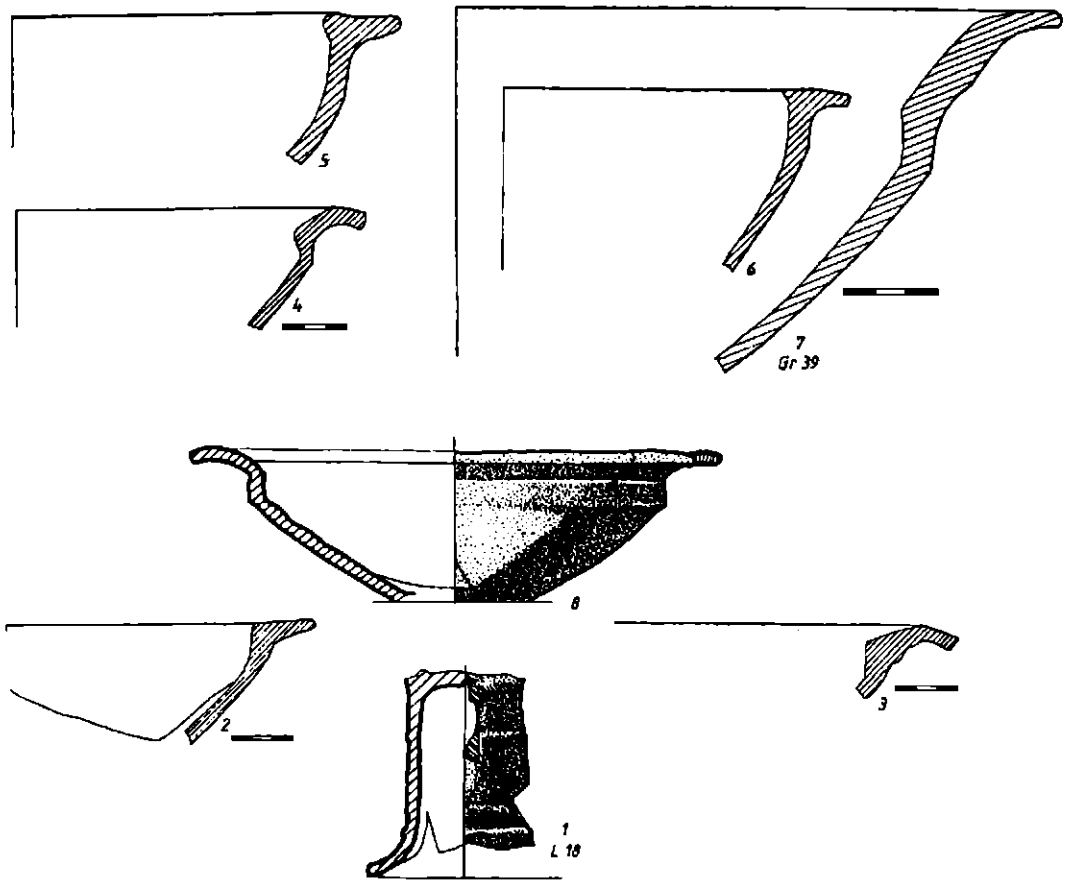

Fig. 13. *Fragmente de Fructiere şi Fructiere-Castroane lucrate la roată.*

In toate aşezările geto-dacice fructiera reprezintă un tip de vas ce împarte cu cana locurile 2-3 în privinţa utilizării, doar aici, la Vadu Anei, numărul sigur de fructiere este relativ mic (216 buc = 1,91/2,05%). Dar dacă am lua în considerare şi fragmentele de buză sau corp încadrate în categoria fructieră-castron (vezi mai jos), deoarece nu avem siguranţa unei atribuiri certe unei categorii sau alta, dar care după părerea noastră ar trebui să aparţină în proporţie de 75-85% fructierelor, din punct de vedere statistic situaţia este mult mai relevantă (ar reprezenta circa 10%).

6. **Castronul** - seamănă foarte mult cu partea superioară a unei fructiere. Reprezintă un tip de vas relativ des întâlnit în aşezările geto-dacice, el situându-se pe locul cinci în privinţa utilizării (251 buc = 2,22/2,38%; circa 3,70% cu cele incerte) (fig. 15-16).

6.1. *Lucrat cu mâna* - este relativ numeros (113 buc = 45,02/ 1,00 /1,07%) şi în proporţie de trei sferturi (85 = 75,22%) este ars reducător. Unul din castroane, de formă tronconică şi decorat cu un motiv şerpuit în relief, datează dintr-o perioadă mai veche - sec. IV-III a.Ch. (fig. 15/5).

6.2. *Lucrat la roată* - este de asemenea relativ numeros (138 = 54,98/1,22/1,31%). Peste trei sferturi dintre ele (108 buc = 78,26%) sunt arse reducător. Se întâlnesc şi câteva variante de castroane: a. cu buza rotunjită şi canelată (fig. 16/7); b. prevăzute cu o toartă-apucătoare orizontală, lată, rotunjită şi perforată la mijloc (fig.16/6).

www.mnir.ro

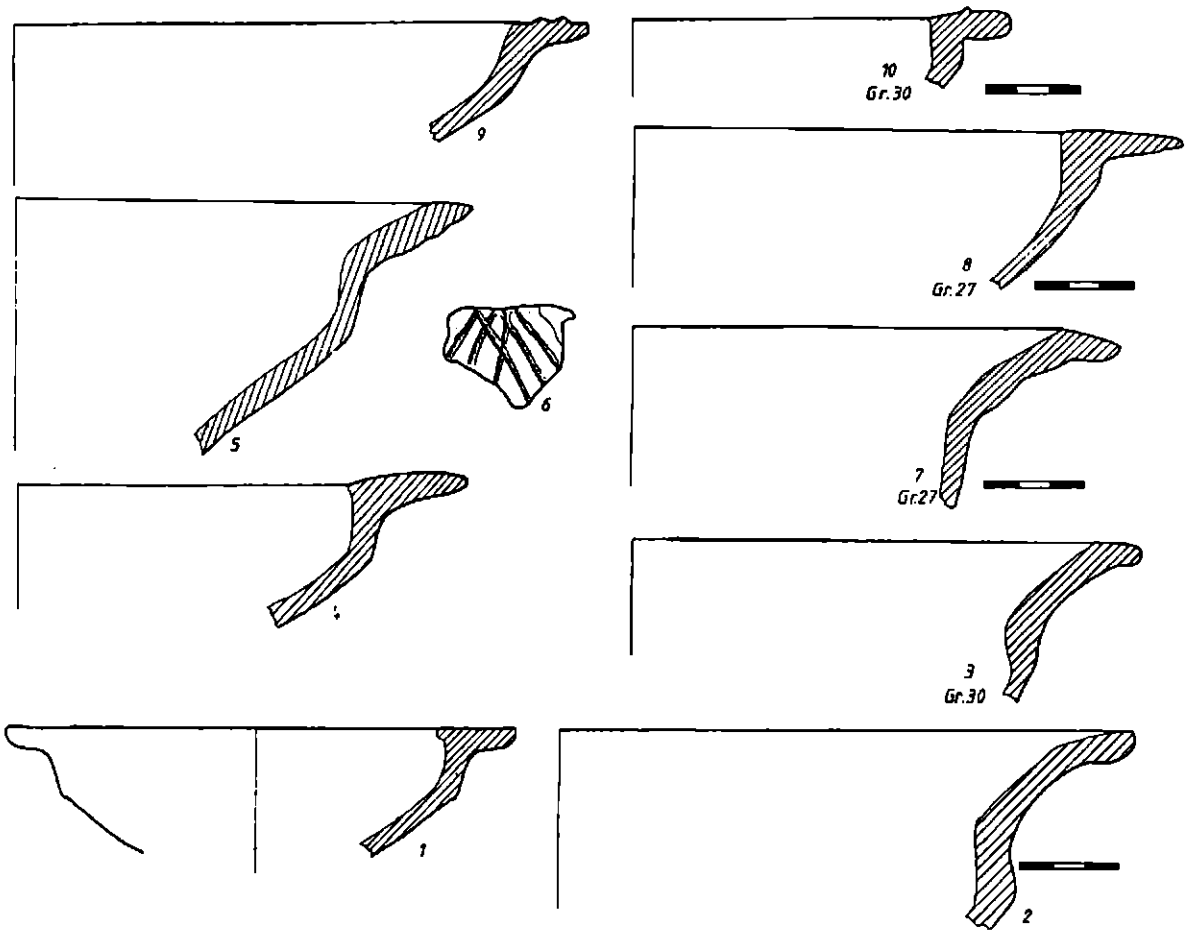

Fig. 14. Fragmente de Fructiere şi Fructiere-Castroane lucrate la roată.

7. **Fructiera-Castron** - este reprezentată de majoritatea fragmentelor care, după cum am mai spus, n-au putut fi încadrate cu precizie - este vorba de buze sau fragmente de corp.

7.1. *Lucrate cu mâna* - sunt numeroase (416 buc = 43,97/3,69/ 3,95%), iar dintre ele majoritatea (342 = 82,21%) sunt arse reducător.

7.2. *Lucrate la roată* - sunt de asemenea numeroase (530 buc = 56,03/4,70/5,03%), iar marea majoritatea (484 = 91,32%) sunt arse reducător.

Se constată astfel că în cele trei categorii de Fructieră şi Castron s-au descoperit un mare număr de fragmente (1413 buc = 12,52/13,42%), majoritatea (1212 = 85,77%) fiind arse reducător. Numărul castroanelor pare a fi puţin mai mare decât cel al fructierelor, fapt mai puţin întâlnit în alte aşezări getice.

In cadrul acestor tipuri ceramice am încercat pentru un număr de 564 fragmente, ce reprezintă buze, o departajare tipologică (conform Tabelul III). S-a putut astfel constata că aproape jumătate (251 fragmente = 44,50%) au buza orizontală, urmând cele cu buza oblică, circa un sfert (153 fragmente = 27,13%), apoi la mare distanţă cele cu buza arcuită (83 fragmente = 14,72%) şi în cele din urmă cele cu buza faţetată (77 fragmente = 13,65%). La fiecare categorie sunt diferite variante dar cea standard predomină:

www.mnir.ro

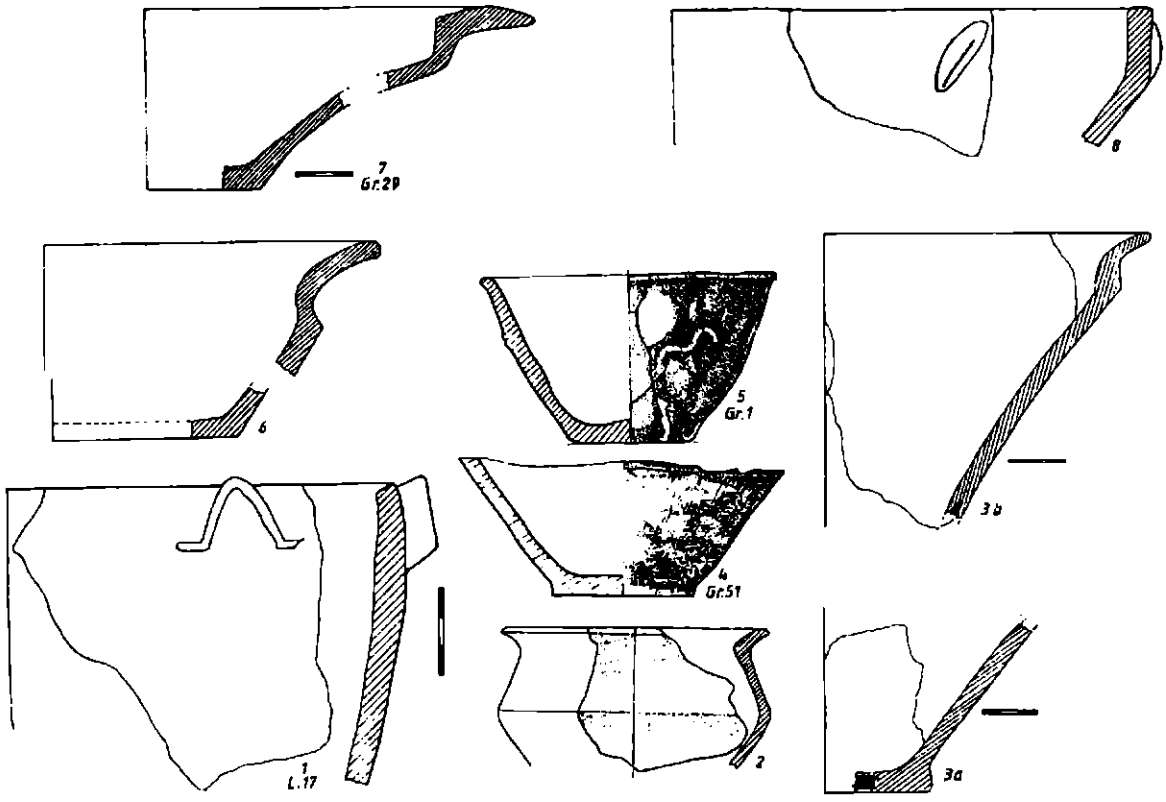

***Fig. 15**. 1. Vas Clopot; 2. Castron lucrat la roată; 3-7. Castroane lucrate cu mâna; 8. Strachină lucrată cu mâna*

a) dintre cele cu buza orizontală circa o treime (78 buc = 31,08% şi 13,83% din total) sunt lucrate cu mâna, iar dintre acestea o şesime (13 buc = 16,67/2,31%) sunt arse oxidant, restul (65 buc = 83,33/11,52%) fiind arse reducător. Dar majoritatea dintre ele (13 buc arse oxidant plus 50 buc arse reducător = 63 buc. = 80,77/11,17%) au buza perfect orizontală (standard), o şesime mult lăţită (12 buc = 15,38/2,13%) şi doar câte una vălurită la exterior, lată cu nervură sau uşor faţetată.

Celelalte două treimi (173 buc = 68,92/30,67%) sunt lucrate la roată. O mică parte dintre ele (14 buc = 8,08/2,48%) sunt arse oxidant, majoritatea (159 buc = 91,91/28,19%) fiind arse reducător. Dintre acestea peste trei sferturi (13 arse oxidant şi 140 reducător = 153 buc = 88,44/27,13%) au buza perfect orizontală (standard), circa o zecime (16 buc = 9,25/2,84%) mult lăţită şi doar câte două bucăţi lată cu nervură sau uşor faţetată.

Se poate astfel constata că în majoritate (216 buc = 86,05/38,30%) sunt cele cu buza perfect orizontală (standard), urmate la mare distanţă (28 buc = 11,16/4,96%) de cele cu ea mult lăţită, iar celelalte variante sunt doar modest reprezentate (1-3 buc.).

In privinţa încadrării cronologice se observă o predominare a lor în nivelurile superioare din sec. I a.Ch.

b) cele cu buza oblică în sus sunt în proporţie de două treimi (103 buc = 67,32/18,26%) lucrate cu mâna, iar dintre acestea o cincime (19 buc = 18,45/3,37%) sunt arse oxidant, celelalte patru cincimi (84 buc=81,55/14,89%) fiind arse reducător. Majoritatea dintre ele (18 plus 74 = 92 buc=89,32/16,31%) au buza standard, lor adăugându-se încă câteva (1 plus 7 = 8 buc =7,77/1,42%) cu ea mult lăţită. Puţine (3 buc = 2,31/0,53%) sunt uşor faţetate.

www.mnir.ro

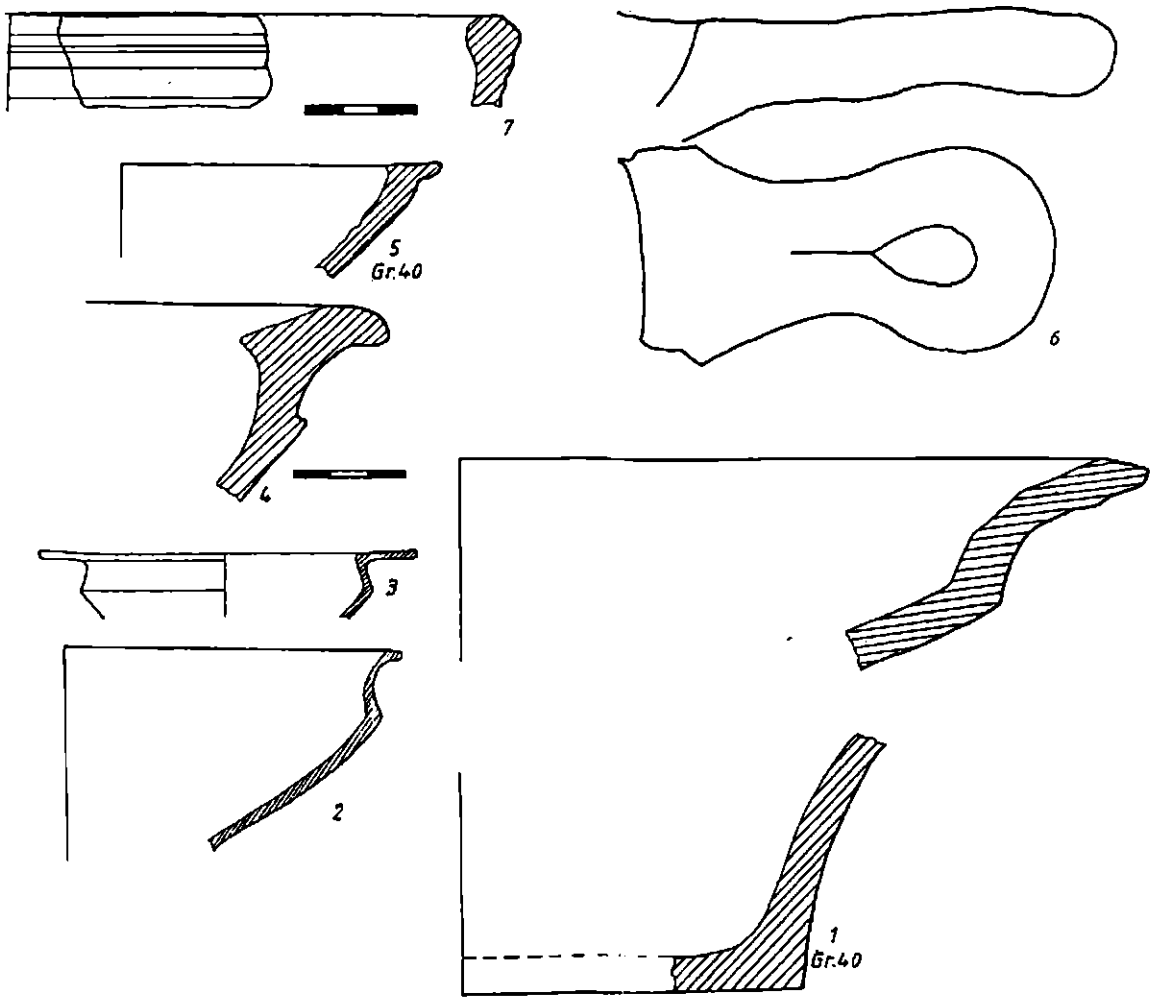

***Fig. 16**. Fragmente de Castroane lucrate cu mâna (1) şi la roată (2-6)*

Dintre ele o treime sunt lucrate la roată (50 buc = 32,68/8,86%) iar majoritatea (5 plus 42 = 47 buc = 84,00/8,33%) au buza standard, la două bucăţi ea fiind mult lăţită şi doar una având-o uşor faţetată.

Se poate astfel observa că nouă zecimi (139 buc = 90,85/24,64%) au buza standard, doar câteva (10 buc = 6,54/1,77%) mult lăţită şi foarte puţine (4 buc = 2,61/0,71%) uşor faţetată.

Noi însă considerăm că acest tip de buză se potriveşte mai curând castroanelor decât fructierelor.

Din punct de vedere cronologic se constată o predominare a lor în nivelurile superioare din sec. I a.Ch.

c) cele cu buza faţetată sunt în proporţie de circa o treime (24 buc = 31,17/4,25%) lucrate cu mâna, majoritatea (21 buc = 87,50/3,72%) fiind arse oxidant şi doar câteva (3 buc = 12,50/0,53%) fiind arse reducător.

www.mnir.ro

TABEL III

CLASIFICAREA BUZELOR DE FRUCTIERE-CASTROANE DE LA VADU ANEI

VADU		I cu mâna						II la roată						TOTAL					
ANEI		A (cărămizie)		B(cenuşie)		Total		A		B		Total		A		B		Total	
Buze Fr-Cs		nr	%	nr	%	nr	%	nr	%	nr	%	nr	%	nr	%	nr	%	nr	%
ORIZONTALĂ	standard	13	2,31	50	8,86	63	11,2	13	2,31	140	24,8	153	27,1	26	4,61	190	33,7	216	38,30
DREAPTĂ	Lată			12	2,13	12	2,13	1	0,18	15	2,66	16	2,84	1	0,18	27	4,79	28	4,96
	Vălurită			1	0,18	1	0,18									1	0,18	1	0,18
	Lată nerv.			1	0,18	1	0,18			2	0,35	2	0,35			3	0,53	3	0,53
	Faţetată			1	0,18	1	0,18			2	0,35	2	0,35			3	0,53	3	0,53
	TOTAL	13	2,31	65	11,5	78	13,8	14	2,48	159	28,2	173	30,7	27	4,79	224	39,7	251	44,50
OBLICĂ	Standard	18	3,19	74	13,1	92	16,3	5	0,89	42	7,45	47	8,33	23	4,08	116	20,8	139	24,64
	Lată	1	0,18	7	1,24	8	1,42			2	0,35	2	0,35	1	0,18	9	1,60	10	1,77
	Faţetată			3	0,53	3	0,53			1	0,18	1	0,18			4	0,71	4	0,71
	TOTAL	19	3,37	84	14,9	103	18,3	5	0,89	45	7,98	50	8,86	24	4,25	129	22,9	153	27,13
FAŢETATĂ	standard	3	0,53	20	3,55	23	4,08	4	0,71	46	8,16	50	8,86	7	1,24	66	11,7	73	12,94
	Orizontală			1	0,18	1	0,18			3	0,53	3	0,53			4	0,71	4	0,71
	TOTAL	3	0,53	21	4,25	24	4,25	4	0,71	49	8,69	53	9,40	7	1,24	70	12,4	77	13,65
ARCUITĂ	Standard	3	0,53	20	3,55	23	4,08	4	0,71	34	6,03	38	6,74	7	1,24	54	9,57	61	10,81
	Lată	3	0,53			3	0,53	1	0,18	4	0,71	5	0,89	4	0,71	4	0,71	8	1,42
	Orizontală	2	0,35	7	1,24	9	1,60							2	0,35	7	1,24	9	1,60
	Oblică			1	0,18	1	0,18			3	0,53	3	0,53			4	0,71	4	0,71
	vălurită									1	0,18	1	0,18			1	0,18	1	0,18
	TOTAL	8	1,42	28	4,96	36	6,38	5	0,89	42	7,45	47	8,33	13	2,31	70	12,4	83	14,72
	TOTAL :	43	7,62	198	35,1	241	42,7	28	4,96	295	52,3	323	57,3	71	12,6	493	87,4	564	100

www.mnir.ro

Cvasitotalitatea lor (23 buc = 95,83/4,08%) sunt faţetate standard, adică după un gât vertical urmează mai întâi o faţetă oblică în sus iar apoi una orizontală. Una singură prezintă mai întâi o faţetă orizontală urmată de una oblică în jos.

Restul de două treimi din fragmente (53 buc= 68,83/9,40%) sunt lucrate la roată, majoritatea (49 buc = 92,45/8,69%) fiind arse reducător, restul (4 buc = 7,25/0,71%) oxidant.

Majoritatea (50 buc = 94,34/8,86%) sunt faţetate standard şi doar câteva (3 buc = 5,66/0,53%) orizontal.

Cronologic se constată o predominare a acestor buze în nivelurile inferioare, cele din sec. II şi prima jumătate a sec. I a.Ch. Această periodizare este confirmată de recentele săpături de la Borduşani unde predomină buzele faţetate mai mult orizontal şi care datează din a doua jumătate a sec. I a.Ch.

d) cele cu buza arcuită sunt în minoritate (36 buc = 43,37/6,38%) lucrate cu mâna. Dintre ele mai puţin de un sfert (8 buc =22,22/1,42%) sunt arse oxidant, iar peste trei sferturi (28 buc=77,78/4,96%) reducător.

Dintre acestea aproape două treimi (23 buc = 63,89/4,08%) sunt arcuite standard, adică pe un plan orizontal, iar un sfert (9 buc = 25,00/1,60%) aproape orizontale. Doar câteva (3 buc = 8,33/0,53%) sunt mult lăţite şi doar una este arcuită oblic în sus.

Majoritatea (47 buc = 56,63/8,33%) sunt însă lucrate la roată. Dintre ele doar câteva (5 buc = 10,64/0,89%) sunt arse oxidant, celelalte (42 buc = 89,36/7,45%) fiind arse reducător. Cea mai mare parte (38 buc=80,85/6,74%) sunt arcuite standard, câteva au buza mult lăţită (5 buc = 10,64/0,89%), puţine (3 buc = 6,38/0,53%) arcuită oblic în sus şi doar una prezintă văluiri pe margine.

Se poate constata că aproape trei sferturi din fragmente (61 buc = 73,50/10,81%) au buza arcuită standard, la câteva (8 buc = 9,64/1,42%) ea este mult lăţită sau aproape orizontală (9 buc = 10,84/1,60%), câteva (4 buc = 4,82/0,71%) sunt arcuite oblic în sus şi doar una are marginea vălurită.

Cronologic ele predomină în nivelurile superioare din sec. I a.Ch. Dubă părerea noastră cele cu buza arcuită oblic în sus sunt mai de grabă castroane.

8. **Strecurătoarea** - are gura largă, buza de obicei rotunjită şi răsfrântă oblic în exterior, gât mai mult sau mai puţin scund, umăr uneori carenat ori rotunjit, iar corpul conic sau semisferic cu pereţii şi fundul perforaţi. Este un vas relativ puţin utilizat (60 buc = 0,53/0,57%).

8.1. *Lucrată cu mâna* - este reprezentată doar de câteva fragmente (3 buc = 5,00/ 0,03/ 0,03%). Un fragment este ars oxidant, iar două reducător (fig. 17/2).

8.2 *Lucrată la roată* - este prezentă prin mai multe fragmente (57 buc = 95,00/0,50/0,54%), majoritatea fiind arse reducător(54buc = 94,74%)(fig.17/1,3).

9. **Chiupul** (dolium sau pithos) - este un vas de mari dimensiuni, de formă ovoidală. Gura are un diametru relativ mic în comparaţie cu înălţimea (1-1,50 m) şi mai ales diametrul maxim (1-1,20 m). Buza este răsfrântă orizontal. Gâtul ca şi marginea buzei poate fi canelat. Pe umăr, deseori, este incizat un decor de linii orizontale şi în val. Fundul are un diametru foarte mic şi poate fi inelar ori, mai rar, puţin profilat.

www.mnir.ro

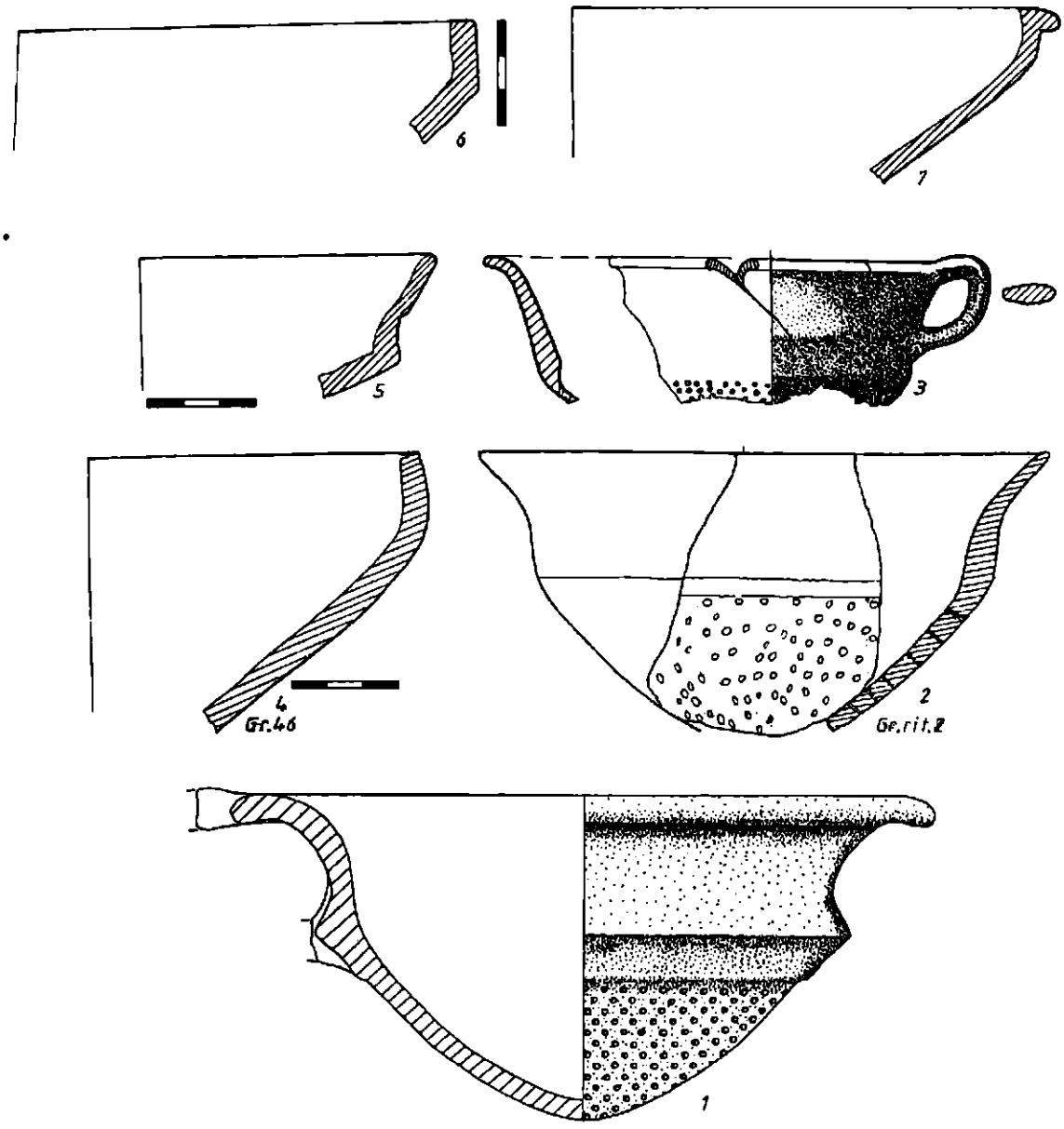

Fig. 17. *Strecurători lucrate cu mâna (2) şi la roată (1, 3); Străchini lucrate cu mâna (4, 6) şi la roată (5, 7).*

www.mnir.ro

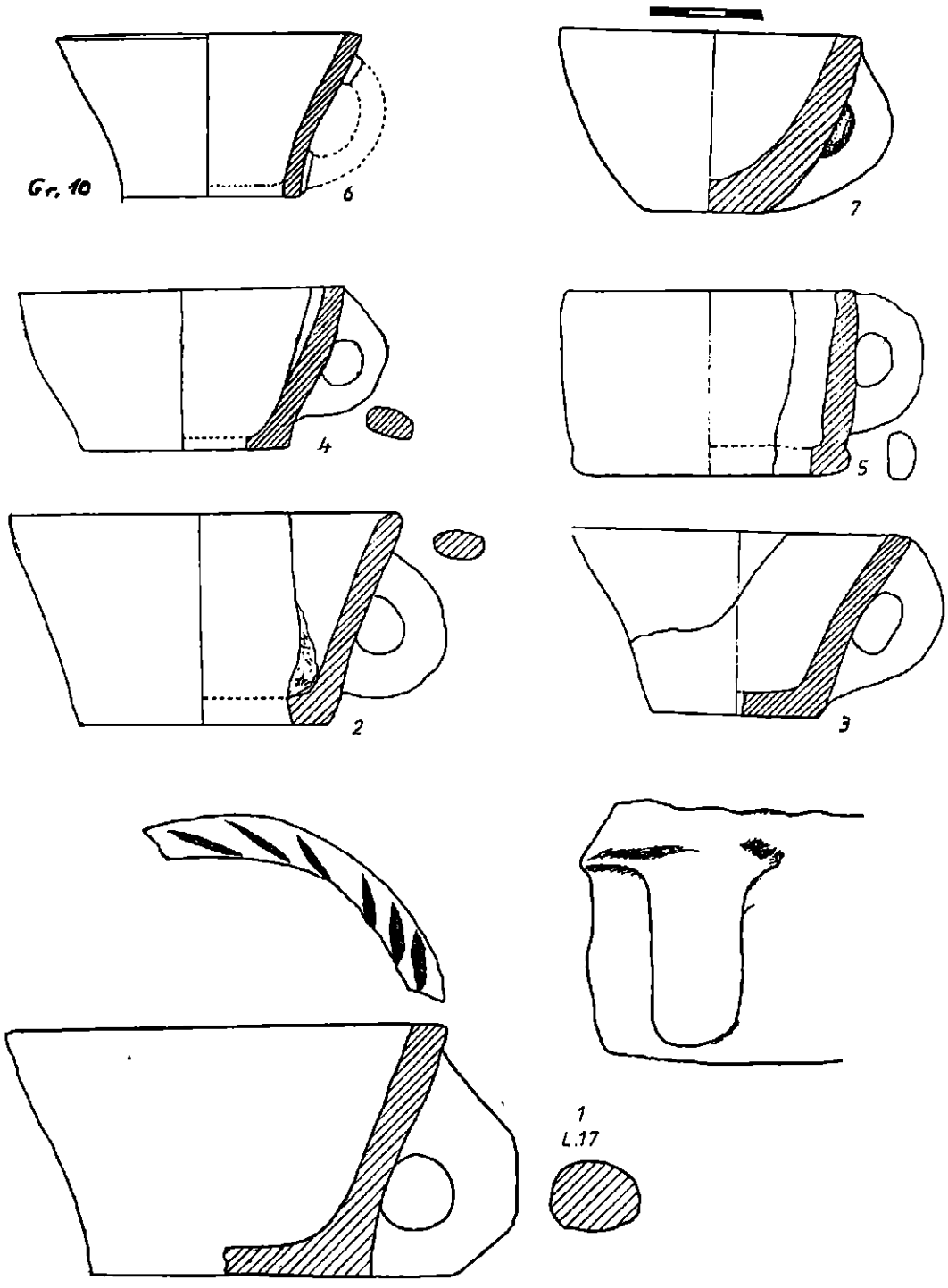

***Fig. 18**. Ceşti (căţui).*

www.mnir.ro

După părerea noastră acest tip de vas era lucrat cu mâna, pe porţiuni gen "colac" dar foarte late şi care se suprapuneau apoi, iar prin ardere şi finisare dispărea zona de alipire, care de altfel era şi alveolată. De asemenea, partea exterioară a buzei era prelucrată separat şi apoi alipită vasului. Arderea era întotdeauna oxidantă.

La numărarea pieselor s-a ţinut seama de faptul că în cazurile în care fragmentele erau grupate unul lângă altul sau la mică distanţă să fie numărate o singură dată. Utilizarea lui era relativ mică numeric (77 buc = 0,68/0,73%).

10. **Ceaşca** ("căţuia" cum este denumită, impropriu, în numeroase lucrări de specialitate) - are corpul tronconic, diametrul fundului fiind mic în raport cu cel al gurii (fig. 18/1-4, 6). Sunt câteva exemplare cu corpul semisferic (fig. 18/7) sau cilindric (fig. 18/5). De obicei, pornind direct din fund până spre buză se află o toartă semicirculară cu secţiunea neregulat ovală sau dreptunghiulară. Uneori buza poate fi decorată cu crestături (fig. 18/1).

Este un vas lucrat numai cu mâna. Deşi reprezită un vas specific lumii geto-dace este relativ rar utilizat (83 buc = 0,73/0,79%).

Pasta este în general de proastă calitate iar arderea neomogenă, majoritatea (59 buc = 71,08%) fiind arse oxidant (mai bine spus neglijent).

11.1-2. **Strachina** - este un tip de vas scund, tronconic, cu o largă deschidere a gurii, cu buza în general verticală şi un gât scund, iar fundul mic. Buza mai poate fi lăţită spre exterior sau oblică. A fost puţin utilizată (8 buc = 0,07/0,08%). Jumătate din exemplare(4 buc = 50%) sunt lucrate cu mâna (fig. 15/8 ; 17/4, 6,) şi jumătate la roată (fig. 17/5, 7), în fiecare categorie câte jumătate (2 buc = 50%) fiind arse oxidant şi jumătate reducător.

Numărul mic de exemplare descoperite, adesea în condiţii stratigrafice neclare, ne împiedică a face o strictă încadrare cronologică a lor. După părerea noastră însă ele ar trebui să fie încadrate în nivelurile mai vechi datorită faptului că în perioada secolelor IV-III a.Ch. erau mult mai intens utilizate.

12. **Vasul Bitronconic** - are gura relativ largă, buza răsfrântă oblic în exterior, corpul relativ înalt iar fundul este drept. Este lucrat cu mâna dintr-o pastă relativ bine aleasă, iar exteriorul este acoperit cu un slip bine netezit, cu aspect lucios. Este relativ numeros (81 buc = 0,72/0,77%), mai mult de trei sferturi dintre vase (64 buc = 79,01%) fiind arse reducător.

13. **Ulciorul** - are corpul ovoidal-bombat, gât înalt şi îngust terminat printr-o gură cu diametrul mic şi buza verticală. De sub buză până deasupra umărului se află o toartă unghiulară, lată. Fundul la cele lucrate la roată este inelar. S-au descoperit doar câteva fragmente (8 buc = 0,07/0,08%), jumătate (4 buc = 50%) arse oxidant şi jumătate reducător.

13.1. *Lucrat cu mâna* - este reprezentat de un singur fragment, ars reducător.

13.2. *Lucrat la roată* - este reprezentat prin câteva fragmente (7 buc = 87,50/0,06/0,07%). In mod curios, spre deosebire de alte aşezări unde predomină piesele arse reducător, mai mult de jumătate din piese (4 buc=57,14%) sunt arse oxidant (fig. 19/1-3).

www.mnir.ro

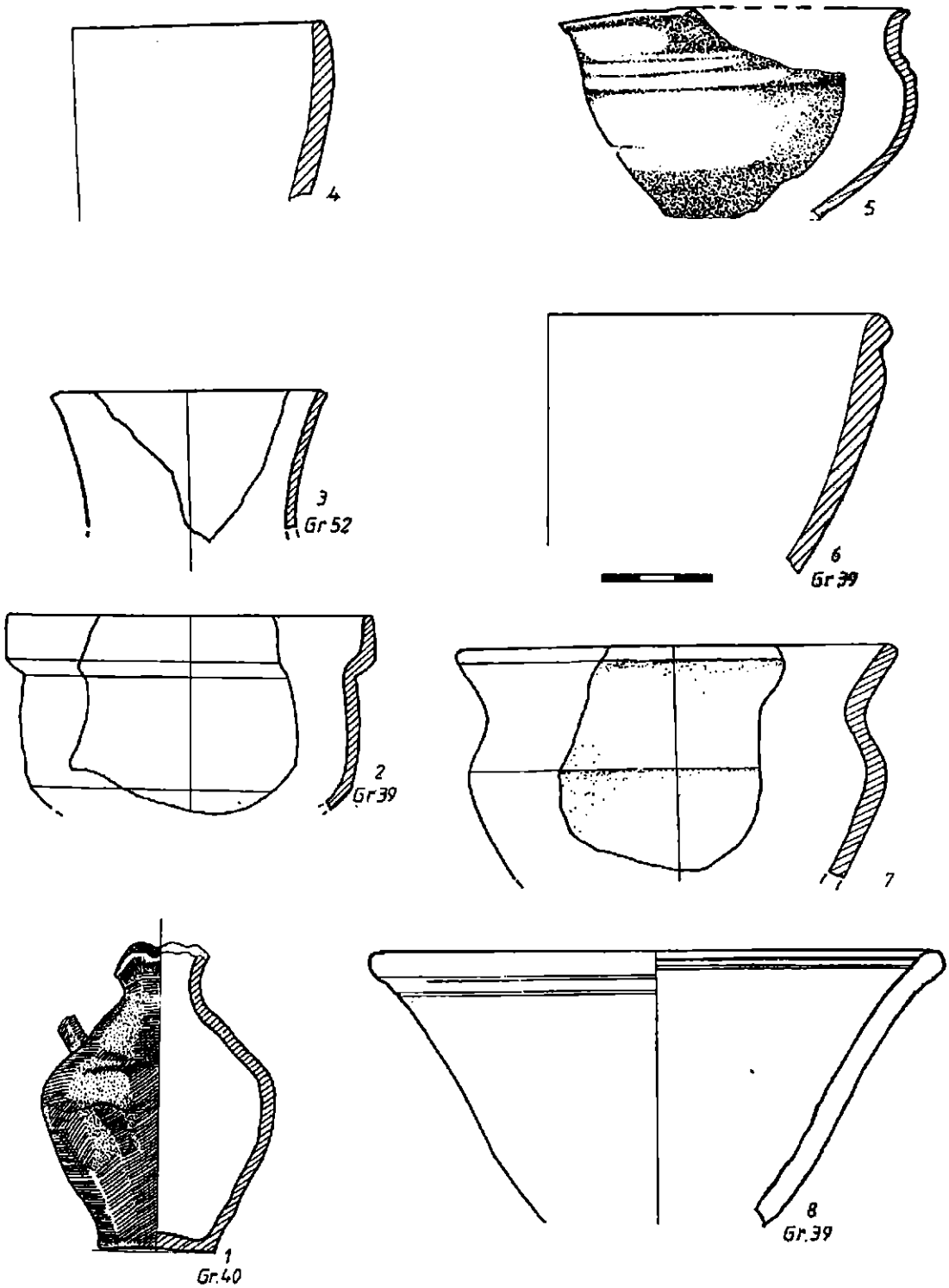

Fig. 19. *1-3. Ulcioare lucrate la roată; 4-8. Cupe/Boluri lucrate la roată.*

www.mnir.ro

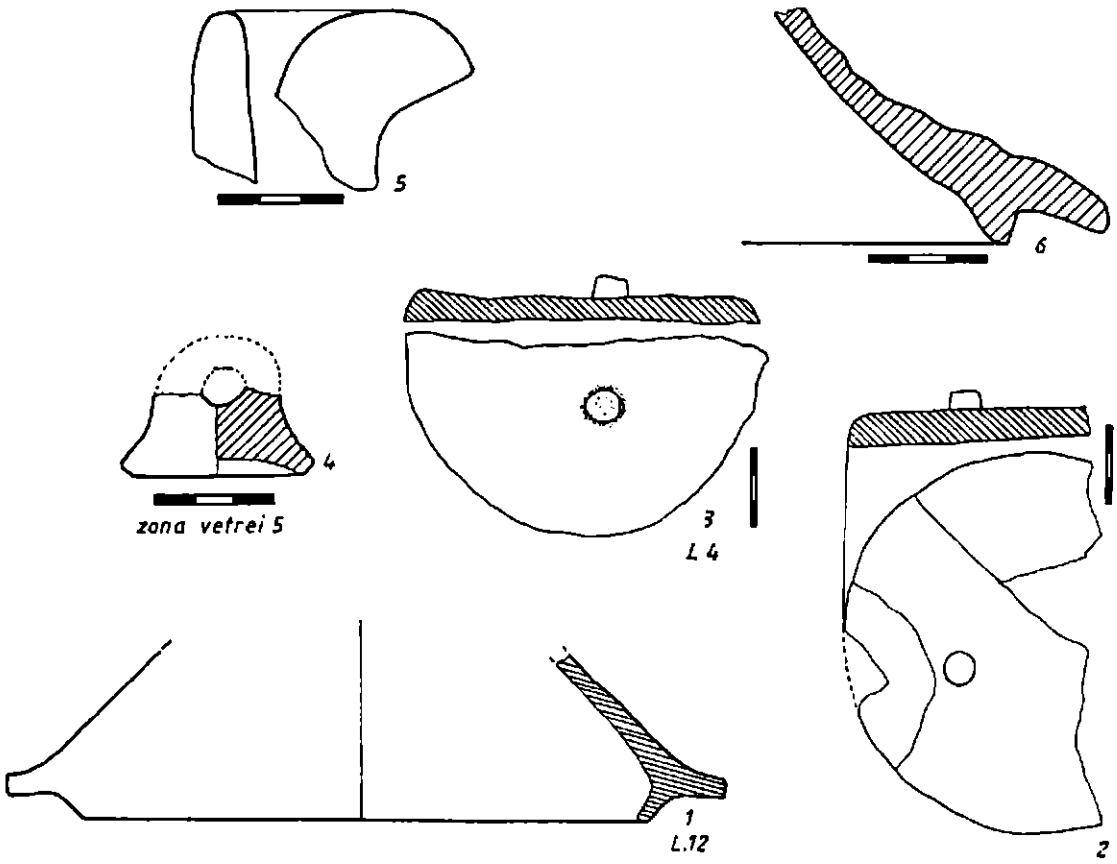

***Fig. 20**. Capace lucrate cu mâna (2-5) şi la roată (1,6)*

14. **Capacul** - reprezintă o formă relativ rar întâlnită

14.1. *Lucrat cu mâna* - se întâlneşte în puţine exemplare (11 buc = 68,75/0,10/0,10%), majoritatea (7 buc = 63,64%) fiind arse reducător. Se poate prezenta sub forma unei calote semisferice, cu toartă dreptunghiulară sau conică (fig. 20/4), sau plat-discoidal (fig. 20/2-3). Mânerul poate avea uneori forma unui cap de pasăre (fig.20/5).

14.2. *Lucrat la roată* - este puţin răspândit (5 buc = 31,25/0,04/ 0,05%), iar marea majoritate (4 buc = 80%) sunt arse reducător. Corpul propriu zis este semisferic, dar este prevăzut cu o gură largă continuată cu o buză dreaptă sau teşită oblic, puţin oblică spre interior, după care urmează un "guler"- bordură lat, orizontal, ieşind în afară. Fundul, cu rol de mâner, poate fi inelar sau discoidal (fig. 20/1, 6).

15. **Cupa / Bolul** - reprezintă un tip de vas prevăzut cu o gură largă a cărui buză poate fi verticală, dreaptă sau puţin rotunjită la exterior, oblică sau arcuită oblic spre exterior. In funcţie de forma corpului se pot distinge cele două variante: a) cupa - cu corpul conic; b) bolul - cu corpul semisferic.

www.mnir.ro

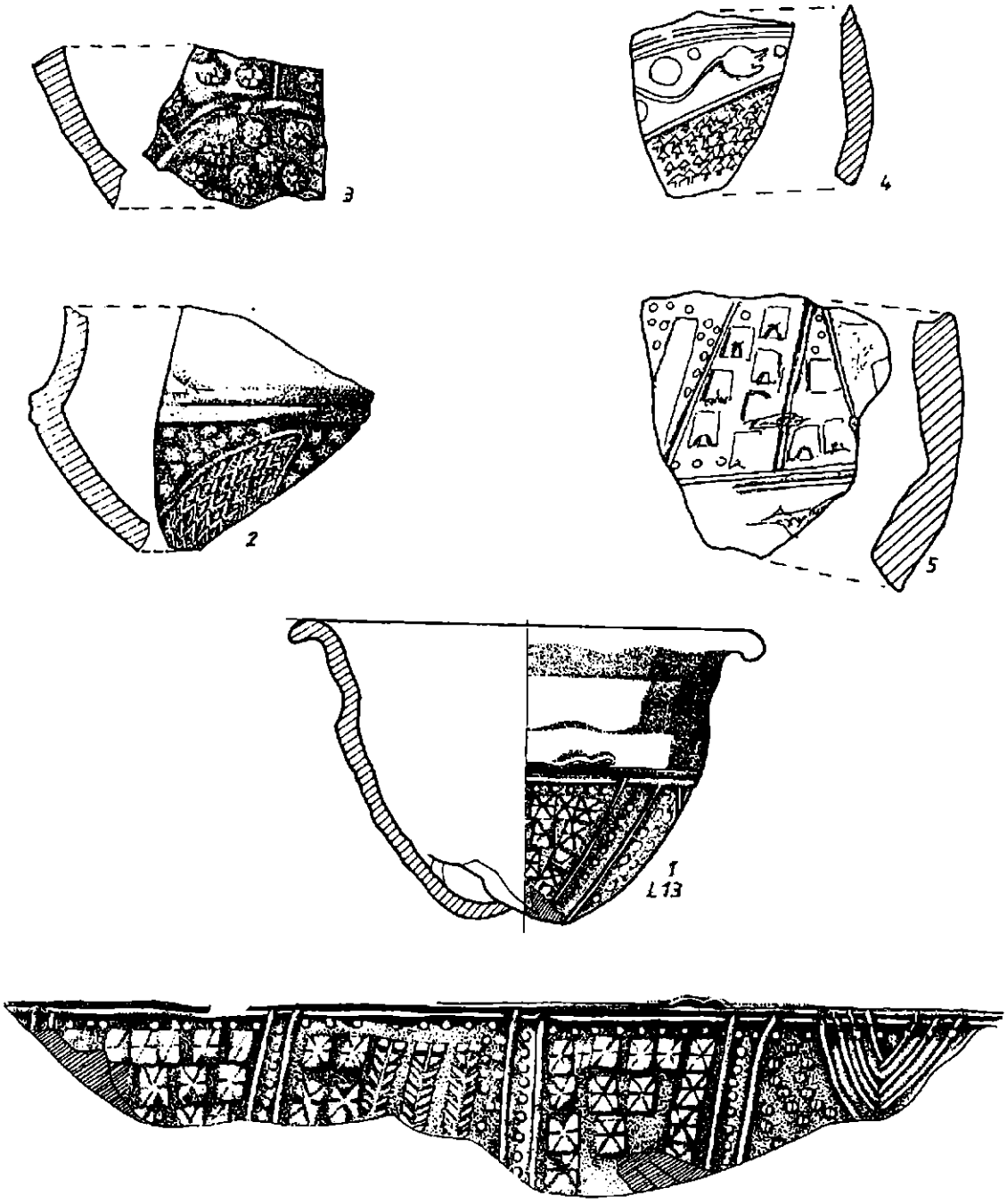

Fig. 21. *Cupe cu décor în relief.*

www.mnir.ro

Utilizarea ei nu este foarte numeroasă (32 buc = 0,29/0,30%). Majoritatea (19 = 59,37%) sunt arse reducător.

15.1. *Lucrată cu mâna* - este reprezentată de câteva (5 buc = 12,50/0,04/0,04%) fragmente, majoritatea (3 buc = 60 %) fiind arse însă oxidant.

15.2. *Lucrată la roată* - este mult mai numeroasă (27 buc = 87,50/0,24/0,26%). Decorația constă din linii incizate trasate pe buză atât la exterior cât şi la interior. Majoritatea (17 buc = 62,96%) sunt arse reducător (fig. 19/4-8).

16. **Imitațiile după cupele elenistice cu decor în relief** - sunt reprezentate de câteva (11 buc = 0,10%). Decorația constă din imbricații şi motive geometrico-vegetale. Majoritatea (8 buc = 72,73%) sunt arse reducător (fig. 21/1-5), trebuie însă să menționăm şi existența a câtorva (3 buc =27,27%) arse oxidant.

17. **Craterul** - este lucrat doar la roată şi este prezent prin câteva (10 buc - 0,09%) fragmente, marea majoritate (9 buc = 90%) fiind arse reducător. Atribuirea unor fragmente acestui tip de vas s-a făcut doar pe baza unor porțiuni din corp prevăzute cu torți-apucătoare verticale şi semicirculare (fig. 22/1-2).

18. **Paharul** - de formă cilindrică, lucrat cu mâna, este reprezentat printr-un singur exemplar. Arderea este reducătoare.

19. **Farfuria (?)** - asemănătoare cu strachina, dar având marginea mult lățită, este prezentă printr-un singur fragment, lucrat cu mâna şi ars reducător.

20. **Vasul "colonetă"** - de dimensiuni relativ mici, de formă tronconică, este prevăzut cu benzi în relief, dispuse vertical, pornind din buză şi terminându-se pe fund. Este prelucrat dintr-o pastă puțin îngrijită, iar arderea este oxidantă. S-a descoperit un singur exemplar (fig. 22/6).

21. **Tava-platou** - este prezentă printr-un singur exemplar, fragmentar, a cărui margine este puțin înălțată şi rotunjită. Prelucrarea este grosolană dintr-o pastă cu multe impurități. Arderea este reducătoare (fig. 22/7).

22. **Tipsia** - de formă rotundă, plată, cu marginile rotunjite, este prezentă printr-un mic fragment ars reducător.

23. **Vasele miniatură** - sunt prezente prin doar două exemplare dintre care unul, înalt de circa 2 cm, are forma unei cupe cu picior (fig. 2/12). Amândouă sunt arse reducător.

24. **Creuzetul** - este relativ numeros (11 buc = 0,10 %). Este de remarcat că unul a fost descoperit în strat, un al doilea în bordeiul 14, iar 9 în locuința 22 (fig. 2/1-9) - fapt ce ne-a determinat să presupunem că această din urmă locuință era un atelier pentru prelucrat metalele.

www.mnir.ro

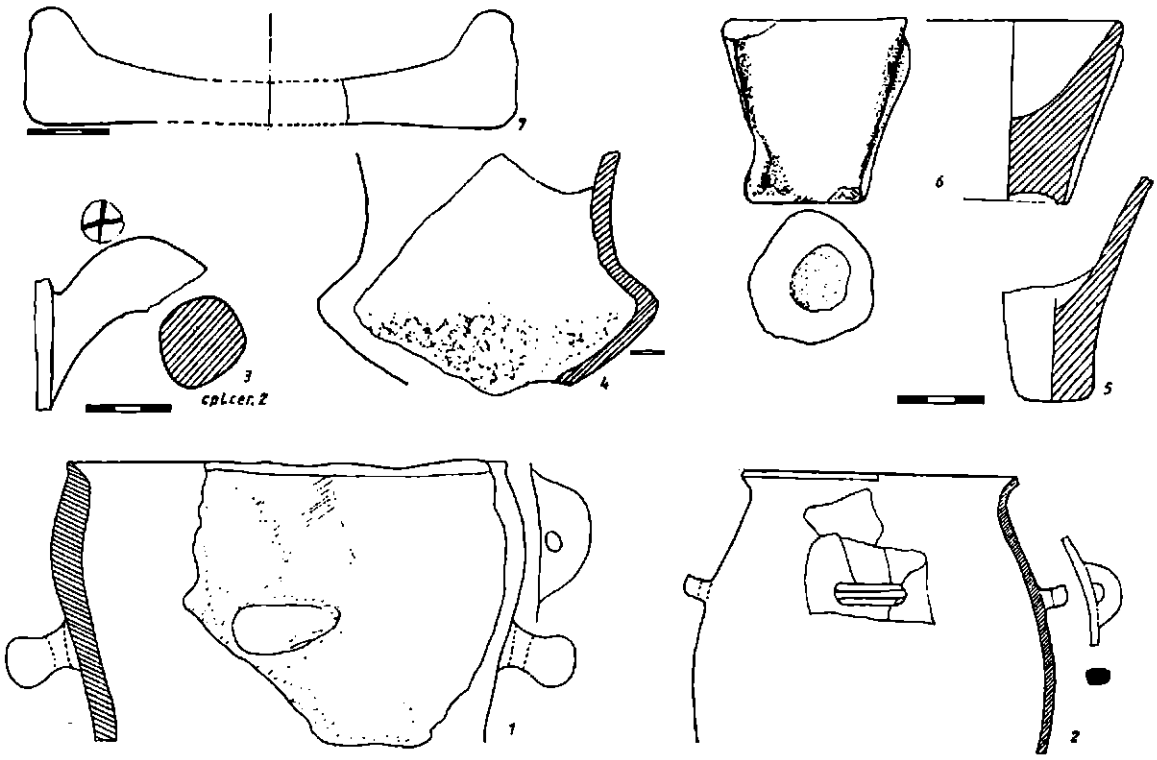

***Fig. 22**. 1-2. Cratere; 3-5. fragmente de amfore; 6. Vas Colonetă; 7. Tavă-platou.*

Pentru o redare statistică cât mai exactă a descoperirilor ceramice se poate astfel stabili că din cele 5401 fragmente şi vase întregi, aparţinând unor tipuri certe, 2518 (46,62%) sunt arse oxidant şi 2883 (53,38%) reducător. Din cele 3514 bucăţi lucrate cu mâna 2048 (58,28%) sunt arse oxidant şi 1466 (41,72%) reducător. Lucrate la roată sunt 1887 bucăţi dintre care 470 (24,91%) arse oxidant şi 1417 (75,09%) reducător.

Dar în afara acestora, 4259 fragmente atipice sunt lucrate cu mâna - 2126 (49,92%) arse oxidant şi 2133 (50,08%) reducător - iar alte 871 fragmente, de asemenea atipice, sunt lucrate la roată - 140 (16,07%) arse oxidant şi 731 (83,93%) reducător.

Deci, dintr-un total de 10.531 piese 7773 (73,81%) sunt lucrate cu mâna şi 2758 (26,19%) la roată, iar 4784 (45,38%) sunt arse oxidant şi 5747 (54,62%) reducător.

Un penultim tip ceramic îl constituie **Amforele**, vase de import din lumea elenistică (fig. 22/3-5). Una singură, din 756 fragmente, are urmele unei ştampile dreptunghiulare dar, din păcate, ilizibilă iar o a doua are o cruce înscrisă într-un cerc (fig. 22/3). Pasta lor este cărămizie (632 buc), cenuşie (43), albicioasă (71) şi rareori roz-portocalie (10). Numeroase torţi sunt duble.

Ultimul tip ceramic îl constituie un fragment de **Farfurie** lucrată la roată şi provenind din import.

In privinţa datării se poate constata prezenţa unor tipuri ceramice, cum sunt în special vasele de tip urnă sau în formă de clopot (tipurile 3.1. şi 3.2.), care, după cum am mai spus, aparţin secolelor IV-III a.Ch.

www.mnir.ro

Restul formelor ceramice sunt specifice tuturor aşezărilor geto-dacice din secolele II-I a.Ch. Prin prezenţa imitaţiilor după boluri deliene se poate spune că perioada de maximă locuire a aşezării din acest loc s-a desfăşurat între mijlocul sec.II şi mijlocul sec.I a.Ch. Iar prezenţa câtorva fragmente ceramice lucrate la roată şi decorate cu motive geometrice - în special linia în val - lustruite, în special pe buza unor fructiere, ne îndeamnă a presupune că locuirea a durat şi în a doua jumătate a sec. I a.Ch. Este de remarcat însă lipsa ceramicii cu decor pictat, atât de specifică locuirilor de la sfârşitul sec.I a.Ch. şi începutul secolului prim din era creştină.

Objets en terre cuite et pièrre et vases céramiques découverts dans l'établissement gètique de Vadu Anei, com. Brăneşti, dép. de Ilfov

Résumé

Les recherches archéologiques éfectuées pendant les années 1991-1993 sur l'amplassement de la future auto-route Bucarest-Constanţa ont eu comme rézultat la découverte, sur la rive gauche du ruisseau Pasărea, au nord du village Vadu Anei, commune Brăneşti, dép. de Ilfov, d'une étendue station gète des IV-III et II-I siècles av.J.C.

Dans ce article sont présentés, du point de vue typologique et statistique, seulement les objets en terre cuite et pièrre et les vases céramiques découverts, pendant les fouilles, par quelques collégues de l'auteur qui ont cédé le droit de publication, fait pour le quel on leur remercie.

I. Objets en terre cuite et pierre, en nombre de 88, à voir le Tableau I.

II. Céramique gètique - elle est présentée dans les Tableaux III, autant du point de vue numérique (environ 11.000 fragments et vases) et par complexes, que du point de vue typologique.

Les vases sont représentés par 24 types. Les 5401 fragments et vases sont en nombre de 2518 (=46,62%) d'une couleur brique et 2883 (=53,38%) grise. Des 3514 pièces travaillées à la main 2048 (=58,28%) ont une couleur brique et 1466 (=41,72%) grise. Des 1887 tournées 470 (=24,91%) sont d'une couleur brique et 1417 (=75,09%) grise. A part cela 5130 fragments sont indéfinis. Donc des 10.531 pièces 7773 (=73,81%) sont travaillées à la main et 2758 (=26,19%) tournées, et 4784 (=45,38%) ont une couleur brique et 5747 (=54,62%) grise. 756 fragments proviennent des amphores et une assiettes est un produit d'import.

Une partie, plus petite, des pièces datent des IV-IIIème siècles av.J.C. Mais la majoritée des pièces sont des II-Ier siècles av.J.C. Entre le milieu du IIème siècle et la milieu du Ier siècle av.J.C. est compris le maximum du developement de l'établissement. Par la présence de quelques fragments tournés et décorés par polissage on peut dire que l'habitat a duré jusque vers la fin du Ier siècle av.J.C.

www.mnir.ro

Explication des figures

Fig. 1 - Fusaioles, perles et poid en terre cuite ainsi que un éguisoir en pièrre.

Fig. 2 - 1-9. Creusets de l'habitation atelier no. 22; 10-11. Embeauchoirs en terre cuite; 12. Vase miniaturel; 13. Pièrre

Fig. 3 - Bocaux. 1-2, 5-6. Type non précisé ; 3. Miniaturel ; 4,7. Bocaux 1

Fig. 4 - 1-2, 4, 6. Bocaux 2; 7. Bocal 2+5; 3,5. Vases Clauche, la variante genre bocal 2

Fig. 5 - 1-2. Bocaux 3 ; 3-6. Bocaux 4 ; 7-8. Bocaux 7

Fig. 6 - 1. Bocal 5 ; 2. Bocal 6 ; 3. Bocal 3+4

Fig. 7 - 1. Vase ventru travaillé à la main; 2. Vase ventru tourné; 3. Vase Biconque, avec une anse, travaillé à la main; 4-6. Vases Biconiques travaillés à la main; 7-8. Vases Clauche genre bocal 2

Fig. 8 - Vases ventrus. 1-5. Tournés; 6-7. Travaillés à la main

Fig. 9 - 1-2, 4-5. Tasses travaillée à la main; 3. Bocal

Fig. 10 - Tasses tournées

Fig. 11 - Tasses tournées

Fig. 12 - des parties supérieures de Fruitières et de Fruitière-Terrines travaillées à la main

Fig. 13 - Fragments de Fruitières et Fruitières-Terrines tournées

Fig. 14 - Fragments de Fruitières et Fruitières-Terrines tournées

Fig. 15 - 1. Vase Clauche; 2. Terrine tournée; 3-7. Terrines travaillée à la main; 8. Écuelle travaillée à la main

Fig. 16 - Fragments de terrines travaillée à la main (1) et tournées

Fig. 17 - Passoirs travaillés à la main (2) et tournés (1,3); Écuelles travaillées à la main (4,6) et tournées (5,7)

Fig. 18 - Tasses

Fig. 19 - 1-3. Carafes tournées; 4-8. Coupes/Bols tournées

Fig. 20 - Couvercles travaillés à la main (2-5) et tournés (1,6)

Fig. 21 - Coupes avec le décor en relief

Fig. 22 - 1-2. Cratères; 3-5. Fragments d'Amphores; 6. Vase colonnette; 7. Plateau

www.mnir.ro